

Megjelenik a Társalkodóval minden héten kétszer t. i. vasárnap és csütörtökön. Előfizetheti helyben a szerkesztő s kiadó tulajdonosnál uri utca 453dik szám alatti Trattner-Károlyi ház első emeletében, egybűt pedig minden királyi posta-bivatálnál. Az ausztriai birodalomba vagy külföldi tartományokba kívántató példányok iránt csupan a bécsi cs. főpostahivatal utján történhetik a megrendelés. Az Értesítőben mindenféle hirdetvény felvetetik s pontosan és jutányosan közöltetik.

Folyó 2dik félévi (július-decemberi) teljes számú példányokk szolgáthat még a szerkesztőség.

FOGLALAT. Magyar- és Erdélyország. (Kinevezések és előléptetések; névmagyarázat; jöjünk a megye és centralisatióval tisztába II; Trencsény és Arva megyék közgyűlései; szatmármegyei rendk. közgyűlés; erdélyi ügyek; válasz Zentáról; m. g. egyesület; félévi adakozványok a pesti vakintézetre; budapesti napló.)
Amerika. (A mexicói nép hangulata Paredes és S. Ana irányában; néptelemek Oregonban.)
Portugália. (A miguelisták folytonos szaporodása; ezek a radikálók mozgalmát illető tudósítások; liszaboni hírek; elegy.)
Spanyolország. (Ovadék-rendszabályok a határszéleken a portugál zavarok átszivárgása ellen; házassági kérdés; elegy.)
Anglia. (Russell lord a királynőnél; O'Connell a dublini repeal-egylet; az ujan alakult britt miniszterség tagjai.)
Franciaország. (A kamrai illesek berekesztetvék; kenyérdrágaság Verdunban.)
Elegyír.
Értesítő.

Magyar- és Erdélyország.

Ócs. s. ap. kir. felsége f. évi jul. 15kéről gróf Apponyi magy. kir. udv. kancellárhoz bocsátott legfensőbb kézrta szerint báró Vay Miklós koronáért s országos biztossági főigazgatót — elismerésül azon kitünő szolgálatoknak, melyeket Felső-Magyarországban mint királyi biztos telt, szent István magy. kir. rendk. közgyűléseivel diszesíteni, branyicskai báró Jósik a Lajos cs. kir. kamarást s erdélyországi k. kormányzó tanácsost — rangczime megahagyásával — Doboka vármegye főispánjává kinevezni; marai Marcella f. Analt, ugyanezen vármegye eddigi főispán helytartóját pedig az erdélyi k. itelótáblához valóságos ülnöki tisztviselésben áthelyezni, továbbá Zolnay Lajos Zolyom megye táblabíráját, kir. tanácsos címmel díj-elengedés mellett felruházni; Schaguna András kovályi archimandritát, Erdélyben a görög nem egyesült püspökség helytartójává; végre Villé és Ignác magy. kir. udv. kancellariát valóságos fogalmazót számfeletti titoknokká kinevezni legkegyelm. méltóztatott.

Boskovi Z. József pesti nagykereskedő engedelmet nyert a párisi „Institut d'Afrique” című társulattól neki megküldött, tiszteletbeli tagsági oklevél elfogadhatására.

A pesti elsőbíróvá váltótörvényszéknek megüritült tollvívi állomásra Oeffner János ottani kiadó, Csorba Sándor baranyamegyei aljegyző, és Szeniczey Gusztáv magy. kir. udv. kancellariát fogalomgyakornok; továbbá a megüritült iktatói állomásra Szabó Menyhért hites és váltóügyvéd; a kiadói állomásra Stettner Ignác ottani iktatói segéd; ennek helyébe iktatói segéddé pedig Nedeczky Flóran első írónk lón érdemesítve.

A nmlt. magy. kir. udv. kincstár a kebelbeli irattári hivatalban Hoffinger József tisztisegéddé lett előléptetése által megüritült sorjegyzői állomásra Szédelny Lajos eddigi írónok, — a Reményi György halála által megüritült utolsó írónok sora pedig Schévitits Mózses járulnokot helyébe járulnoknak Tarzalovics Pál gyakornokot alkalmazta.

Ócs. s. ap. kir. felsége Grammer János, pesti seb- és állatorvos vezetéknévét Vadasy-ra változtathatni kegy. megengedte.

Jöjünk a megye és centralisatióval tisztába. II (Folyt.)

II. Ezen fejtegetésekhez szorosan tartozó corollariumot képez azon kérdés: vajjon centralisatióval össze fér-e a népgyűlési jog? összefér-e elméletileg is? — Mert, hogy Anglia alkotmányában szinte hely foglal a meeting, ezt mi egyenesen a centralisatio elmélete ellenére, az olly igen gyakorlati angol szellemnek tulajdonítjuk egyedül, mely a következetességgel és sok tudós egyébbel épen nem törődik, ha az egyszersmind nem — comfört. És jól teszi, e jogát senki el nem veszi.

De mi nekünk nagy szükségünk van rá, tudni: vajjon a magyar központosítók viseltettek-e saját eszményükhöz azon gyöngéd szerelimmal, mellyel foga szépünknek minden, még olly selejtesnek látszó vonásait is isteníteni szoktuk? azaz, vajjon nem fedezték-e fel maguk a központosítás apostolai saját bálványukon némi olly foltot, vagy hiányt, melyet már ideáljokon sem tűrhetnek el? s vajjon ők maguk nem kengették-e be a szoros teoria geneticus foltjait egy kis practicus tuschsal? — Kérjük az allegoriákat jól megérteni.

Nekünk számtalanszor került már elő fejünkben a fájdalmas gondolat, hogy centralisatió által a nemzet végtelen tespedésre, hogy ne mondjuk, igazi megpenészedésre van kárhozható. Érezték-e gondolat erejét már rég maguk a centralisatió baráti is, és átlátták, hogy a nemzettest álmélete, mit a tisztán keresztül vitt centralisatió szükségkép előteremt, egészen holt képüvé teszi az álladalmat. Ezen eszmélet, és ezen tapasztalás készíté őket a gondoskodásra, hogy legyen valami olly institutio a státusban, mely

e bajt lehelte orvosolja. Ezen fájdalmas eszmélet volt legfőbb szülő oka a népgyűlési jog elméletének s Britanniában életbeléptetésének is.

De mi hát az a népgyűlési jog?

Sokan így írják azt körül: „Természetes — így szólnak, — hogy a nemzet saját választói által részt veszen a törvényhozó hatalomban, részt veszen akkép, hogy a képviselők megválasztása által már előre minden párt saját elveit, tehát a nemzet is saját akarátját mintegy megérintve küldi be a (törvényhozó) középpontba. S midőn már a törvényhozó test együtt van, és működik, ekkor a nemzet maga népgyűlésekben gyűjtött petíciók általa a nemtalán megvesztegetett képviselőket mintegy megfélemlítve, a hűtlenségtől viszatartja s tulajdon akarátját (a nemzet) erőre emeli.”

„Természetes továbbá, szerintök, az is, hogy — midőn a több százezerre menő státus hivatalnokok összes eljárásait a miniszter sem képes a törvényhozás elibe szarmoltatás vagy ellenőrzés végett mind felmutatni; sem a törvényhozás nem képes ezen összes eljárásit a végrehajtó hatalomnak sikeresen ellenőrizni — ennél fogva a nemzetnek magának kell felügyelni: vajjon a törvények nem sértenek-e meg a hivatalnokok által? S ha talál a nemzet illy sérelmeket, azokat is népgyűlési petíciók által orvoslás vagy megtorlás végett a törvényhozás elibe terjeszti.”

No mindezt, így, ők mondják. Mi pedig egyelőre csak egyelőre azt kérjük. Ha mindez így van; ha mindez a centralistáknak egészen természetes; ha csakugyan szükséges a nemzetnek a népgyűlési jog, még pedig a végre szükséges, hogy a törvényhozást (habár nem is utasításokkal, de mindenestre bilék lapjaival szolgáló) petíciókkal lássa el s hogy a végrehajtó hatalmat is ellenőrizhesse: — vajjon nem látják-e át ebből a centralisták, miszerint ők hazánkban a meggyerendzert csak azért törölnék el, hogy nagy részben ismét helyre állítsák azt me e t i n g e k alakjában?

És mindez, uraim, a mit ti olly természetesnek mondotok, mélyebben tekintve nemcsak nem természetes; sőt a népgyűlési jog a centralisatió elveivel, természetével, elméletével együtök össze, hogy a holimez (a centralisatio) egészben fel van állítva, ott amaz (a népgyűlési jog) nem egyéb, mint új fészkes frakkon a folt, vagy hátan a pup.

Persze ha ti csak arra mentek, hogy egy bizonyos kitűzött rendszer mellé a legellentétes formák elemeit is angol szeszélyvel felhasználjátok: ekkor mind más a dolog. S elis nézi ezt szíves örömet a gyakorlati józan embere. Csak aztán azt ne hirdessétek, hogy szigoruan elméleti művet állítottok fel s azt épen elméleti tulajdonaiért, követkevényiért ajánljátok egy nemzetnek. Mert ekkor már csak azért is, hogy delana caprina egymással hiába ne vitázzunk: elkerülhetlenül szükséges nekünk is a k ö v e t k e z e t e s s é g, azaz saját rendszerünk logikájánál való szoros megmaradás.

S most láttuk: ezen összeillesztése centralisatióval a népgyűlési joggal, nem valóságos erőszakotétel a theorián, a centralisatió theoriáján?

Már maga e szó, centralisatio, — mint feljebb is láttuk — annyit jelent, hogy a szerint a nemzet maga nem foly be a státushatalomba, hanem ezt alaptörvényileg átadta, átbocsátotta, központosította egy physikai v. erkölcsi személyben (absolutismusi centralisatióban p. o. a czár, alkotmányosban a törvényhozó test!) S így, midőn ekkép a népgyűlési jog valami reservált hatalmat jelentene, s különösen azt, hogy a nemzet a maga akarátjával kötelezőleg hatasson a törvényhozó központra: ennél fogva az a centralisatióban, nyilván elméleti képtelenség fogna lenni. Ha pedig nem kötelező hatás lenne a népgyűlések hatása, akkor az a semminél csak néhány szemernyivel érne többet.

Mert mindig szem előtt kell tartanotok: mi és hol van központosítva a központosítás által? felelet a s t a t u s h a t a l o m a független és teljes hatalmu törvényhozó testben. A nemzet t. i. levetkezi saját befolyását a törvényhozásba, s vak bizalommal (legalább elmélet szerint illyet kell föltenni) átruházza a legfőbb hatalmat önmaga helyett bizonyos számú képviselőkre, kiket megválaszt, a nélkül, hogy legkisebb köteletséget róhatna rájuk, átengedvén őket saját meggyőződésüknek, s belátásuknak. Anyira nem folyhat be a nemzet ön-képviselői meggyőződése irányzásába, hogy ha kiderül, miszerint bizonyos képviselő azzal kecségtette választóit, hogy egyetmást érde-

köben fog sürgetni, a verificáló választvány törvényszerű képviselőnek bizonyosan el nem ismerendi azon okon, mivel (a mint mondják) minden képviselő az egész nemzetet javát tartozik szüntelen szem előtt tartani, és nem bizonyos terület választóinak érdekét. Természetesen itt ismételve felkiálthatunk, mikép ez a legveszedelmes szemfényvesztés, s alkotványellenes kény. Mert hiszen így a nemzetakarát de praxi soha nem nyilatkozhatik, miután az egész nemzet egy helyen össze nem gyűl, de mindig csak bizonyos kisebb nagyobb területek lakosai, (vagy választói) mondják ki saját érdekeket akarátjokat. Az illy területek lakosainak akarátja azonban akkor sem nézetik a nemzet közakarátjának, habár az ország minden vidékein ugyanazt akarnák is a honpolgárok: mert egy helyen, központositva nem nyilatkoztak. Csupa szójáték! Nem veszitek észre, milly szépen ki van játszva a nemzetakarát nyilatkozványának még csak lehetsége is? Nem veszitek észre, hogy a centralisatio, a legszorosabb logikával, annyit tesz, mint a nemzetnek minden tevőleges befolyástól kivételzetése s a politikai szabadságnak, hatalomnak egyedüli törvényhozó kamrák falai közé concentrálása?!

Még egyszer mondjuk: nem fér össze semmikép a centralisatió és népgyűlési jog, azért, mivel a nemzet maga feladta összes eredeti hatalmát a thozó központnak. A végrehajtás hibáért, bűneiért a törvényhozást illeti: feleletre vonnia a ministert; törvényt alkotni szinte csak a törvényhozó testet illeti e kizáró független hatalom, akkép, hogy a törvényhozás tagja egyes népgyűlések kérelmeit kötelező sinormértékül soha nem veheti, annál inkább: minthogy igen könnyű a törvényhozó kamráknak azt vélni, miszerint a népgyűlésekben s ezeknek petícióiban nyilatkozó többség nem hiteles, nem biztos többség a nemzetnek még akkor sem, habár szám szerint meg is ütne a nemzet nagyobb felét. Igen könnyű a törvényhozó kamráknak, ezen népgyűlésekben megvesztegetést, tulságos enthusiasmust s ekkép, a számszerinti többség ellenére is, a nemzet kisebbségét kibölcsekedni s így az erkölcsi köteletség alól is (miután ez nem jog-kötelesség) szükség esetén a meggyőző és segedelmével szép ildomosan kibújni. — S valóban, ha a nemzet némely bilékre in ultima analysi mintegy vetot, ellenben másokra mintegy legfelsőbb sanctiót mondhatna: ekkor már többé a törvényhozó hatalom nem volna központositva, hanem szétterjedve a nemzet egyetemében.

Az elmélet tehát csakugyan határozottan ellene van a népgyűlési jognak, a centralisatióval.

De ha azt kérdezzük: vajjon üdvös-e a nemzetakarát nyilvánulását ekkép kizárni, hogy ne mondjuk, kijátszani? vajjon jót szül-e ezen kizárás, épen akkor, midőn más részt meg fennen hirdetjük az ígét: minden hatalom a nemzet tölere d? Ah, ez már más kérdés. Ugylátszik, a szűkség (ezen legvilágosabb, legerősebb alaptörvény) mást akar, mint a központosítás elmélete. A szűkség nem fedeztetik jól a centralisatióval.

Most már kezdik is beátni sokan, hogy az a centralisatio, kivált az ó legsajátabb elmélete szerint, t. i. ha a nemzet olly kizárólag a törvényhozó kamrára ruházza a legfőbb hatalmat: nem legjobb következtésü a társadalmi szabadságra nézve. Ezért már némely nemzetek gondolkodnak is: mikép lehessen ezen segíteni? és halljátok uraim, mikép segítenek! Tehát eltérnek az elmélettől bölcsestéslyesen és a népgyűlési jogban keresik vissza feladott üdvöket, azaz közelednek egy hatalmas lépéssel oda, hol a centralisatióval ellentéte: a tartományi, megyei, helyhatósági — csak nem központositási — rendszer kezdődik: közelednek az önkormányzás rendszeréhez, ezen elvezített paradicsomhoz. De, a mi legszebb, nem merik megvallani, hogy ez már a centralisatio elmélete ellen van, hanem arra tanítják a hívöket, hogy a centralisatio elmélete követeli azt is — halljátok urak — „azt is, hogy a legfőbb hatalom központosítva... értitek?... központositva legyen, megköveteli azt is, hogy a nemzet utasítást adhasson a törvényhozásnak, petíciók alakjában.” Ah milly magasztosan bölcsestéslyesen! esudálva! esudáljuk!

Ekkép tehát már kettőt mutattunk ki: 1) hogy a centralisatio tulajdonkép nem alkotványos szerkezet, vagyis 2) hogy a centralisatio nem a szabadság formája.

De azt is kimutattuk mellette, hogy a centralisatio apostolai csakugyan felfedezték ideálok homályfoltjait, s kezdik is ezeket a nevezük praktikus tuschschal (no! igazi tuschschal) bekengetni.

És most menjünk vissza néhány ponttal oda, hol azt mondtuk, mikép a népgyűlési jog elméletének főleg azon fájdalmas tapasztalás volt szülő oka, miszerint „a tisztán keresztültvit centralisatio a nemzetnek épen semmi tevélyes hatást nem hagyván: ekkép az álladalmat egészen holt képüvé teszi.“ Ezt azért reassumáljuk, hogy ilt az igazságnak tartozó adónkat lefizessük, megvallván, miszerint azon egy jó csakugyan megvan a népgyűlési s kérelmezési jogban, hogy a vég-eltespülést, mellyel a centralisatio különben a népet fenyegeti, mintegy kiparirozza. De csak azt ne mondjátok, hogy a népgyűlési jog centralisatioiban egyébre is való. Mert fel találja valaki említeni az irhoni repealt, és O'Connell, és a törvényhozásai nevével csekély s késő hatást. Nagyobb erővel gravitál t. i. a törvényhozó test számtalan tagjaira némely más oksúly, mint a nép kegye, vagy népszerűségével rettetgetése. Tudja azt Guizot, és mások: mi hat legjobban a független (?) képviselőkre.

III. Lássuk ezek után, a centralisatio minő alkotványos biztosítékai val bir a jogállapotnak? Egyetlen egy, uraim, és nem több az, mit a centralisatio a törvények törvényes végrehajtása biztosítékul felmutat. S az a felelősség. Már elmondottunk e körül egyetmást a „megye védelme“ című igénytelen cikkünkben. Most elmondandunk még többet is: ha a betűszedő meg nem haragszik.*)

A felelősség három pontban hasonlít a büntetéshez: —

1) Mindig csak a tett után sújt, mint a büntetés.
2) Szintugy nem szüntetheti meg a vétségek okát, mint a büntetés.

3) Szintolly szükséges, mint a büntetés: mert nélkül a bűnök száma még nagyobb lenne.

Ezért, hogy felelősség nélkül alkotványos lét lehetséges, ezt milegalább soha nem tudnók elhinni. — De hogy ellenben a ministerek felelőssége az alkotványnak már elegendő biztosíték lehetne: ezt szintugy nem fogja velünk valaki soha elhitetni. A felelősség a garantáknak, mellyek szükségesek, mindig csak egyike, de egy-maga még nem minden. Még a sajtószabadság, vagy a népgyűlési jog mellett sem elegendő biztosíték. Ugyanis három indelebilis gyalóssággal bir: 1) miután csak utólagos hatá-su, a törvényességét nem gátolja meg. 2) Kijátszása (kivált centralisatioiban) sokkal könnyebb, mint közönségesen hiszi az ember. 3) A törvénytörő minister elítéltetése (főleg ismét centralisatioiban) igen kényes feladat.

Vizsgáljuk e három gyalóssági bélyegyet részletesebben. —

Az első miatt az alkotványos lét örökös veszélynek van kitéve mint Damocles élete. Szüntelen veszélyben forog a jogállapot miatta. Soha nem tudhatni előre: mikor sérti meg egyik másik minister a törvényes szabadságot, — őt legfeljebb megbüntetheti, de meggátolni nem lehet; el kell várni, hogy a sértő tény elkövetessék: addig senkinek min-ister ur tettehez jogos szólója nincsen. — S ha valaki ezen örökös, ezen könnyű veszélyeztetetőségét az alkotványos állapotnak épen a centralisatio dicséretére akarná felhozni, mondván: „épen ez szükséges arra, hogy a nemzet mindig ébren legyen s a büntetést vagy vétkes hanyaglás meg-torlatni s sürgesse“ —; erre mi csak azt válaszolnók: hja! de centralisatioiban a nemzetre senki sem bizta az ellenörködést, a hatalom és a dicsőség kizárólag a törvényhozó kamrákat illeti s ezeknek többsége valamivel könnyebben meghódítható, mint a nemzet maga. S aztán mit ér bár a legébrebb örködés is? mit ér maga az utólagos megtorlás is, ha egyszer factum infectum fieri nequit?

Mi a második gyalóssági bélyegét illeti a felelősségnek, t. i. hogy az könnyen kijátszható: — már erre akár mellyik francia stb. minister bizonyosan többet tudna mondani mint mi. De a centralisált európai országok ügy-forgásának szemléletéből mi is levontuk már azon tanulságot, hogy az egész ministeri felelősség kijátszásának titka abban áll: barátokat szerezni s többséget gyűjteni ideje korán. S hogy ha a szám nyerve van, akkor csak a színeket kell másképp elnevezni. És a dolog megyen. Ugyan hol van a tény, melly ha véresen jött is e világra, fehérré nem mosathatnék némiből c s luggal? Azok, kik csupán a felelősségben keresnek s hisznek feltalálni minden biztosítékot, bizonyosan még nem olvasták t ö b b é v n e k f o l y t á n m i n d i g e g y e n l ő f i g y e l e m m e l a n y u g a t - e u r ó p a i o s z t á l y o k p o l i t i k a i h i r l a p j a i t é s n e m g o n d o l k o d t a k a c s e l e k é s t a k t i k á k e z r e i r ő l, m e l l y k e k k e l a p u s z t a f e l e l ő s s é g

*) Valamint szerkesztői hivatalunk, ugy mi is mindenkor legkésőbb akarattal szívesen fogadandjuk. A s z e d ő k.

kijátszható. — Minapi antagonistánk (Madách Imre) többi közt azon kérdést vetette fel: ugyan mi roszat tehetne egy felelős minister a centralisatioiban, a mivel nem saját (ministeri) létét veszélyeztetné? erre mi most egy igen frís példával felelhetünk Madách urnak és társainak. Ismerik önök Narvaez kalandját? öneki nem a ministeri lét volt a cél, ez csak eszköz volt, hogy a börzén törvényellenes nyerészkedéssel magán-pénzügyeit lábra állíthassa, s ezt midőn elérte, nem is várta be a cortes haragját, hanem az ország első hivatal-tárczájától szófájdalom nélkül ideje korán búcsút vón. A kik nem tudnák, hogy az a ministeri tárcza szerfelett sok publicistára nézve csak olyan s z ü k s é g b e n s e g i t ő h a t a t ó s s z e r, — azok igenis, hihetnék, hogy a csupa felelősség elegendő jogbiztosíték; — de ki az embereket ismeri és Narvaezt, az nehezen fogja üdvét ilt sikkam-lós garantáira bizni egyedül.

A harmadik gyalósságra, melly a felelősséget bélyegzi, t. i. hogy a törvénytörő minister elítéltetése igen kényes feladat, — ime még néhány gondolat: — Legközelebb a spanyol ministeriumnak mintegy fél éves történetéből kitünik, hogy centralisatioiban a felelős minister nemcsak az alkotványos szabadság, a törvény s z e l l e m e e l l e n véthet minden megtorlás félelme nélkül; de vét a törvény (még pedig legsarkalatosb törvény) betűj e l l e n i s sokszor büntetlenül. Tudják olvasóink, hogy a sajtóvétségek feletti bíraskodás a legutóbbi megelőző (spanyol) parliamént által a juryre bízott s világosan biztosított törvényleg a sajtószabadság. E határozat után rövid idő múlva mit láttunk? a s z ü k s é g á l t a l i n d o k o l v a, e g y r e n d e l e t b o c s á t k i a m i n i s t e r - f ő n ö k s a s a j t ó v é t s é g e k e t a j u r y t ó l k o r m á n y n e v e z t e á l l a n d ó b i r ó s á g h o z u t a s i t j a p r o v i s o r i e. É s k i v o l t a b i r ó, h o l m a r a d t a b ü n t e t é s e z t ö r v é n y s é r t é s m i a t t?

És csakugyan ki is hát a bíró a felelős ministerium felett, centralisatioiban? a felső ház jobb vagy bal oldala? vagy az állandó, kormánynevezte bíróság? vagy a jury? avagy a nemzet tömege? Ah a nemzet átadott minden hatalmat a törvényhozó testnek: neki jog szerint semmi politikai teendője nincsen. Bizony, bizony, kényes dolog és nehéz, centralisatioiban, a felelős ministert convincálni.

Persze önök igen szeretnek — midőn egy minister elítéltetéséről van szó — mindig csak vagy leginkább Franciaországra hivatkozni. Mi ellenben nagyon szeretjük Spanyolország terrenumát. Miért? No egy részt azért is, mivel az a hős spanyol vér és az a megszakadozott nemzeti-ség, megint az a spanyol grandei pompás szépség s t b. a magyar képhez legalább is 50 vonásban sokkal jobban hasonlít, mint a francia nemzetéhez a miénk hasonlítható. S így a logika, ceteris paribus, egyenesen azt mutatja, hogy mi a derék spanyolok sorsát sokkal inkább várhatnók a centralisatio és a pusztá ministeri felelősség által ránkis következni, mint bár csak a francia 35 millió sorsát is. Már pedig Spanyolhonban, abban a kies Spanyolhonban röviden ide megy ki az alkotványos (?) állapot: „a felelősség miatt elkövetet a minister csaknem akármit és post factum talán valóban feleletre is vonatik; és a nemzet, ha erősebb minister urnál s parlamenti pártjánál, lete-szi őtet: és jó más minister, a ki megint az elsőt (de okosabban) követi s a nemzet ismét sok vizsály után ezt is lete-szi ha leteheti, s így tovább egész addig, mig az alkot-ványnak igazán csak árva neve marad fen — és egy nagyszerű világfájdalom.“

De mindez csaknem egyedül a végrehajtás felsőbb ágaiban, felsőbb körében történhetik, mellyek a felelős minister közvetlen kezelése alatt állanak. Nézzünk egy kis-sé az alsóbb végrehajtásba is, melly a provinciákban az igazgatás és magán-ügyek körül forog. Önök azt tanít-ják, hogy a centralisationalis bureaucratia egy felelős mi-nisteri kalap alatt sokkal czélszerűbb, biztosabb organum, mint a megyei tisztikar. Lássuk azonban, mi következik ab-ból, ha az alsóbb végrehajtási factorok csupán a miniszter-nek tartoznak végső felelősséggel? Miután a tisztviselők ki-nevezésének fő elve, centralisatioiban, csaknem kizá-rólag a politika: ennek a gyakorlatban szoros kö-vetkezése, az, hogy a kisebb igaztalanság, kisebb ha-nyaglások, kisebb igazgatási vétségek rendszerint a legtá-gasb elnézésre számíthatnak, és egyedül a nagy bakok, nagy bűnök (tulajdonképen csak a ministerek közvetlen tör-vénysértései) kísértetnek figyelemmel a törvényhozás ál-tal, akkor természetesen, midőn már ártalmas hatásuk post facta megtörtént. Most p. o. legyen a közigazgatásnak alsóbb ágaiban itt ott egy némely tisztviselő a ki magas favorát a tartományi Préfetnek vagy Gouverneurnek bírja: ha már ez egymásután követi is el a botlást, bizonyosan aligha megfédésre számíthat a (tartományi) főnöktől, ki egymaga teljes lehetetlen, hogy mindenben utána nézzen és megvizsgálja alárendelteinek minden eljárását s ekkép már propter non posse sem vizs-gál, nem is ellenőriz, sem a ministernek nem referál hüven igazán. Collegialis hatóság, melly jól organisálva, már csak

tagjai számánál és a nyilvánosság ingerénél fogva is inkább sarkon követheti saját végrehajtó tisztviselőit; — ilt col-legialis hatóság centralisatioiban persze nem létezik. Már ha egy ilt jól rendezett collegiumnak egy tisztje bűnösen vagy hanyagul jár el 100 ügy közül csak egyben, ezt nem egy Préfet, nem egy Gouverneur kíséri egyedül közvetlen ór-szemmel, hanem a collegiumnak minden egyede; és több szem többet vesz észre, ugy annyira, hogy ha ezen colle-gium nem egyedül egy kiváltságos osztály-, hanem vagy az összes (kisebb nagyobb területi) népből, vagy ennek elegendő száma tagjaiból áll: — ekkor csak egy kissé potencirozzuk aztán a sajtói nyilvánosság által is ezen col-legiumban az ugynevezett point d'honneur-t, bizonyosan 50 közül alig lesz két v. három eset, hol a bűnös tisztviselő részt találna kibuvásra. Még egyszer mondjuk: ha ezen point d'honneur egy ilt erkölcsi testületben, ennek észsze-rű belrendezése s a nyilvánosság által fentartatik: a köz-igazgatásban nem ismert szigor, nem ismert pontosság lesz bizonyosan az eredvény. A mi ezen észszerű belső elren-dezést egy ilt testületnek illeti, csak ne legyen 50 szüksé-ges tisztviselő helyett 100 supernumeraire; és ne legyen az ellenőrző testület százai helyett csak oda invitálva a gyűlés-ekbe 20 — 25 deobligatus uri persona; és ne legyen a vég-rehajtó kéz és láb mindenben egyenlő jogu az utasító f ő v e l; és mondassék ki törvényleg, hogy minden egyes vét-kes tisztviselőt a testület okvetlenül a bíróságnak feladni tar-tozzék; és maga a testület összesége minden világos tör-vénytelenségért a kormány által, a törvényhozás foruma előtt megperlendő s felelős minden kárért, mellynek saját hatósága körében akár hanyagság által az ellenőrzésben, akár bűn által nyilván adózója volt. És mindenek felett, minél tágabb jogképességi census által, legyen képviselve m i n d e n é r d e k a z ilt testületben.

Láttuk tehát, hogy a centralisatio a felelősséget fel-állítja ugyan; de igen kevés hasznára a törvényes vég-rehajtásnak. Centralisatioiban a felelősség inkább csak hü i-jesztő, mint valóságos biztosíték a jogállapotban. S mi itt az ok? uraim, nem egyéb, mint az, hogy a végrehajtó hata-lom még közvetve sem a nemzetnek, de csupán a törvény-hozó testnek felelős, ilt törvényhozó testnek, melly a nem-zettől egészen független testület, melly a nemzetnek semmi ellenőrsége alatt nincsen.

Vigyük át tehát a felelősség eszméjét a végrehajtás-ról a törvényhozásra, és állapodjunk meg a gondoltnál: hogy a törvényhozó test, centralisatioiban, minden körül nélkül független. — Sok ember (pedig azok közül, a kik ta-nitni szeretnek) még nem tanulta meg azon fen érintetlők axiomát: hogy p o l i t i k á b a n t e l j e s s é g g e l n e m l é t e z n e k f ő l t t e n ü l é r v e n y e s i g a z s á g o k. Ezt mi ugy értjük, hogy még a törvényhozó hatalom sem oly magas hatalom, mellyet a felelősség alól föltétlenül mentnek lehetne vagy kellene ohajtani; a törvényhozó test-re nézve is megdönthetetlenül áll az, miszerint csak föltéte-lesen jó és tanácsos, körüláttan hatalommal bírnia; azaz, ha a törvényhozó test: maga a nemzet összesége, vagy a nemzetakarát valóságos megtestülése: ekkor legyen min-denható, legyen a szó legszorosb értelmében független; de ha a törvényhozó test nem a nemzet összesége, nem is a nemzeti akarát megtestülése (hanem talán 200,000 választó által meghatalmazott néhány száz egyed): ekkor ne le-gyen az független határtalanul. Ez a mi alkotványos hitval-lásunk. — (Folyt.) Keresztury József.

Szatmármegyel rendkívüli közgyűlés.

Évek óta feszült figyelemmel várta Szatmármegye a főispá-ni kinevezést, mert csak ez után várhatta kibontakozhatá-sát megyénk viszsás állapotjából, hol a gyűlési tanácsko-zások, a közigazgatás és minden megyei dolgok egy jobb rend után sovárogtak. Annyi vizsály után szebb jövőndöt méltán várhatott mindenki. Ó felsége mult majusi közgyű-lésből ujabban megkérgetett, hogy mivel a tiszt kar szinte 6 évi szolgálat után lemond s csak július 6kái fog szol-gálni, azontulra pedig végkép lemond e tekintetből ó felsége kormányzó kinevezéssel vigasztalna meg bennünket. — És im a jul. 6án elérkezett gyűlést 2dik alispán elnöktele alatt megnyitja s a tegnapi éjjel sebes postán érkezett decretu-mot felolvastatja — mellyben Szerdahelyi Pál első alispán nevezetik ki főispáni helytartóul. Ezen nem várt nem re-ményelt hír mindenkit meglepett — tisztelettel fogadtatott ó felsége kinevezése s küldöttség nevezetett a főisp. hely-tartóhoz ól majdan széke foglalására meghívandó.

Trencsénymegyel közgyűlés.

junius 30kán kezdődött. A rendek figyelmét ez alkalommal inkább a bel-ügyek tarták elfoglalva megemlékezvén a böles mondásá-ra: előbb magadat lásd el, hogy másokat láthass el. Me-gyénk adózója a tavalyi szük termés miatt még folyvást ké-tes jövőnek néznek elibe, melly helyzetet az idei szeszélyes időjárás még súlyosbitani látszik. E körülményt szivók-re venén a rendek, mindenekelőtt a szolnai járás főbírájának jelentése vétetett föl, mellyben azon 800 forintról számol,

mellyet
reá bizta
moga tv
nicza, és
tettek; s
segélyér
rendek-
hogy a
tetni ren
selő szes
tek. E t
m. kir
kor, mel
jobbágy
osztatni
a rende
gyak be
n. egy.
gadtak
zés tör
dó szen
ják, ad
A' más
ponyi G
A' tulso
mit az i
hetvén
miként
dig alig

érezten
Előre is
Szinte
mi által
szerkes
kézirat
hogy a
tettem
szarvát
utolsó
tatásár
nyugta
szántó
nak, m
hogy e
békése
peire,
lefolyt
pedig
irigyle
ségem
kép em
rólette
fészke
relmet
ha, ho
gyik sz
a' bud
sőt mé
nia, m
a' kil
csak a
nek e
En a'
követ
nyem
volt,
maga
más is
hogy
kell v
lent A

sát ta
getti
leget
Oh! k
hát k
rende
sára;
dég
fogal
tokra
okozó
lünk
hete:
ván,
véke
vend

mellyet a' rendek a' szegény adózók közti kiosztás végett reá bíztak; jelentése egyes helyeit írott erősitvényekkel támogatva előadák: mikép az érintett öszvegből Lutisa, Rjecs-nicza, és Ó-Besztercze helységek szegény adózói részesítettek; s mivel ezen inségeskedők közül még sok van, kik segélyért esedezve folyamodást nyújtanak a' megyéhez, a' rendek—említett főbíró ur eljárását helyeselve határozzák: hogy a' szegénység gyámlóására a' házi pénztárból fölvétetni rendelt 2000 fr. hátralevőséget is a' nevezett tisztviselő oszsa ki azok közt, kik még segélyben nem részesültek. E' tárgynál nem kis öröm lép meg a' rendeket a' nm. m. kir. udv. kamra másod elnökének azon levele olvastakor, mellyben az udv. kamra a' szalkai urodalom szegény jobbágyi közt az uradalmi pénztárból 380 pfrot rendel kiosztatni. Ezen földesuri ajánlat méltánlyással fogadtatván a' rendek annak kiosztatását küldöttségre bízták. Ezen tárgyak befejezte után két rendelvény olvastatott. Az első a' g. n. egy. hitűek transitusát érdeklí, mit a' rendek szívesen fogadtak ugyan, de mennyiben a' vallási ügyekről rendelkezés törvényhozás köréhez tartozik, annak törvényre leendő szentesítettését a' közlő országgyűlésen sürgetni fogják, addig is pedig a' hívek közt kihirdettetni rendeltetett. A' második intézvény tudtával adá a' megyének, hogy Apponyi György gróf másod főkancellári rangra emelteték. A' tulsó oldalról szerencsekívánó felirat indítványoztatott, mit az innessó rész kevesebbsege érvényvel nem ellenezhetvén el is határozatott.—Tavaly féltünk az inségtől, 's miként a' következtetés mutatá, nem alaptalanul; az idén pedig aligha egész mértékben nem érezendjük annak súlyát.

Árvából. Irónak készültem iskolás korom óta! éreztem is magamban hivatást e' szép, de fárasztó pályára. Előre is gyönyörködtem a' halhatatlanság végnélküli életén, Szinte kifáradtam e' sokat jelentő szavak kigondolhatásaig, mi által iszonyú fájdalomra ismét csak az 1842ki újság-szerkesztők nyilatkozatát látom igazolva, kik ivekre menő kéziratimat többnyire oly megjegyzéssel küldözék vissza, hogy a' „szerző jeles műve ez uttal nem adathatik.“ Le is tettem tollamat, 's helyette tenyerembe szoritám az eke szarvát; ez látta el őseimet kenyérrel; ez fogja bennem az utolsó ivadékok is fentartani a' család fája tovább virágoztatására. Szántottam a' kopár földet, boronáltam hantaimat nyugtatva öntudatom azon édes vigasztalásától: hogy a' szántóvető táblabíró épen oly hasznos tagja a' társadalomnak, miként a' czikkiró; különbség a' kettő közt csak az, hogy egyik Pesten, másik Árvában lakik, 's míg ez utolsó békésen nyeldesti házi falatját bodor füstöt eregetve ősi képeire, hogy azok antiquitása annál mélyebben vitethessék a' lefolyt idők sötétségébe: addig amaz hol dicsértetik, hol pedig csupa szeszélyből kiméltlenül marcangoltatik. Nem irigylem tehát már a' czikkirók röpkedő állását, egyszerűségem csendje kijózanított a' halhatatlansági álomból, 's e-kép én valódi se teszem, se veszem falusi táblabíró lettem, még pedig nemes Árva vármegyében őseim ősi fészkeben. Három napig delibáltam: ha vajjon ezen szerelmet egyszerűségéből kilépjek 's betekintsek é ama zajba, hol gyűlésezní és határozni szoktak a' táblabírák? Egyik szomszédom disvadeálta a' kilépést, mert—ugymond a' budapesti Hiradóba úgy is megtudjuk: mi határozatott, sőt még az is tudunkra adatik: minek kell vala határozatnia, másik szomszédom tüzről pattant puskás ember levén. a' kilépést tanácslá, mert szerinte a' budapesti Hiradóban csak azok mondatnak el, mik másutt elhallgattatnak 's miknek elhallgattatniok kellene, azok nagy fittyel megíratnak. Én a' két szomszéd közt közpéső öszszvetve a' dolgokat következtetni és határozni akartam, de utóljára is mellényem gombjaira szorultam, mellyek száma mivel épen öt volt, tehát a' „kilépék“ az utolsóóra esett 's én elszántam magamat gyűlésbe menni; még pedig—hogy ott létezem más is megtudja, vittem két ivpapirost 's egy p l a j b á s z t hogy feljegyezzem a' mi mondatott, 's minek mondatnia kell vala, és megírjam a' magyar olvasóknak: „qui valent Arvenses?“

Rendkívüli meleg idő volt Árvában, minek hasonmását tavaly óta nem érezők; a' természetbuvárok az e végettí tudakozóknak azt válaszolák, hogy: e' rendkívüli meleget itt Árvában nem okozza más, mint a' z a l a i l e v é l ! Oh! kiáltánk mindnyájan, kik az oraculumot hallottuk, tehát közünkbe is eljött az év jelessége; és azonnal tétettek rendelések a' derék vendégnek minél kitünőbb fogadtatására; sőt tartattak conferentiákis, mellyekben a' jeles vendég érdeme avatott thírák által kifejtetvén mi gyengébb fogalmuk utasítottánk a' tett helyéni ahozértó nyilatkozatokra. Megvolt, bizonyos volt, hogy a' rendkívüli hőséget okozó zalai levél a' mi levelünk is leendő, mit sokan közülünk annál szívesebben ohajátának, mert így reményünk lehet: hogy a' rendkívüli hőség lassanként rendessé változván, leolvasztandja hegyeinkről az örökös havat, megtermékenyítendi érlelő melegével szántóföldeinket 'stb. Milly vendég ez, melly ennyi jótékonyágot áraszt maga körül!

De mint bámultunk el, midőn a' tulsó félt is conferentiázni hallók meg, 's hogy különösen azt határozta: miszerint a' zalai levélnek Árva magas hegyei és magas hegyeinek mohos és mohtalan bérczei viszhangot ne zúgjanak, hogy e-kép sehol szíves fogadtatásra nem találván tova sompolyodjék.

Öszszgyűltek a' nemes rendek Árvában június 23án, komolyak és vidámak, szelidek és haragosak; de egyenként égők a' haza javának egyedi belátás szerinti előmozdításáért. A' főispánhelyettes megnyitá a' gyűlést 's a' legott felvett tárgyak tartózkodó méltósággal vitettek keresztül, mert mindenki tudta, hogy a' derék test még hátra van, 's hogy ekép erős tartalékdandarra van szükség. És mégis meg kellett e' tartózkodást szegniünk, mielőtt a' derék testtel találkoznánk, mi tulajdonképen czélja volt edzett készülékünknek. A' nm. helytartótanács után közöltetik velünk azon legfensőbb kinevezés, miszerint Apponyi György gróf ő exja az ország m á s o d főkancellárává igtattatott. Az egyik rész elégnektartá a' kinevezést tudomásul venni, mert a' szokásos üdvözöl és szerencsekívánó feliratok tőlünk, mint olylly megvétől, melly pár év óta inkább van az éhhalál tor-kában mint nem — talán nem kívántatnak. A' másik rész ezek ellenében hivatkozott a' fényes tulajdonokra's érdemekre 'stb. 'stb. midőn épen olvasni kezdők a' nyilatkozatokat is f ő i s p á n h e l y e t t e s ü n k kimondja határozatkép, miszerint ns Árvamegye gr. Apponyi György ő excjának üdvözöl feliratot készítnek.

Mihelyt felolvastatott e' levél, 's hallók a' sérelmeket, mellyek a' közelebb mult országgyűlés óta elkövettetének, azonnal főispánhelyettes ő méltósága javaslatkép kimondá elnöki véleményét, melly abból állott: hogy mivel Árvamegye nemes rendei a' zalai levélben felhozott pontokra külön alkalmakkor már intézkedtek, nehogy tehát ezuttal ismét intézkedvén, következtelenség vádját vonják magukra, a' levél egész terjedelmében tudomásul vétessék. A' rendek nevezetes része ez indítvány ellen előadá, mikép ha ns Árvamegye rendei eddig intézkedtek, 's ma meg vannak győződve, hogy alkotványos tekintetben akkor nem jól intézkedtek, nemcsak következtelenségi vádat nem vonnak magukra, ha elkövetett hibáikat helyreütik, sőt inkább morális köteleességüket teljesítve polgártársaik helyeslését nyereudik meg; de ezenfölül nem mondhatni, hogy a' zalai levél pontjairól már intézkedett volna Árva, mert kivéve az új rendszer eszméjét 's a' részeket, minden többi pont újabb határozásra vár; kívánják azért: hogy — mivel e' pontokat maga a' közélet isméri sérelmeseknek, a' megyei hatóságoknak pedig szoros köteleességök az alkotvány épsége fölött örködni — a' zalai levél pártoltatása előleg is kimondatván, ennek mikénti értelmezése választványra bizassék. Ő mlga jónak látta a' szavazást; és szavaztunk, 's nagy többséggel lón a' főnebbi kívánat határozatkép kimondva. — Majd a' nagym. helytartótanácsnak azon intézvénye olvastott, mellyben megengedtetik, hogy a' Gallicziába utazni szándékozóknek ezentul szolgálhatunk utilevéllel; tudomásul vettük. Ugyszinte főispánhelyettesünk némelly időközben megürült tisztí állásokat helyettesítés után betöltött.

K r i v á n i.

Erdélyi ügyek. Aranyos székek folytatva tartott közgyűlésén olvastatott azon korm. széki leirat, melly a' keblí tisztség kérdésére válaszol adja: mikép a' közkereset alá vett orvos hivatala is fel levén függesztve, fizetése ne adassék ki. Ezen intézvényre a' rendek jegyzőkönyvben kifejeztetni határozák: miszerint valakinek azért, mivel közkereset alá van vetve, törvényes megítélés előtt hivatalától felfüggesztését 's fizetése elvonatását az 1791: 25ik törvénybe ütköző sérelemnek tekintik. Mindazáltal a' jelen esetben nem segíthetvén—mivel a' rabokra nézve mulhatlanul szükséges orvosi segedelem úgy a' gyakran fölmerülő 's honczolást, láttelest kívánó vélelen esetek, mint a' szegénységre nézve szükséges ingyen orvoslás, himlőtásra felügyelés 's ragályos nyavalyák az orvosi hivatalnak ideiglenes betöltését szükségessé 's nélkülözhetlenné teszik, határozatott: hogy a' székek közelében fekvő két városban lakó 's fizetéssel egy thatóság íránt sem lekötetezett két orvost, kik Aranyos székeknek is birják bizalmát: Marosi Istvánt és Harmat Gergelyt feliratban ajánlják a' kir. kormánynak 's kérjék, hogy közülök egyiket rendes orvosi fizetés mellett, a' Sz. J. elleni kereset lefolyandásaig ideiglen a' székek orvosává kinevezni méltóztassék. Azon később előfordulható esetre, ha netalán Sz. J-t elítélnék, fentartja magának a' székek azon jogát, hogy ezen állomást szabad választás után tölthesse be. — Pócsa János őrnagy azon erélyessége, mellyel a' katonai kihágások nyomozása 's jövőreí korlátoztatása tekintetében eljárta, a' rendeknek kedves tudomásukra jutván, őt a' kir. hivatalosak sorába igtatandónak ajánlák a' főkormányseknél, ezenfölül a' székek megelégtülését az illető őrnagygyal kormányi uton is tudatni kérték. A' rendek kívánatának első része megadatott, de a' másodikra választatott, hogy a' székek maga is tudtával adhatja az illetőnek

mi azonnal el is határozatott. E' tárgynál eszmelánczolat nyomán az E. H. megemlíti: mikép a' Bágyon környékén elterjedt utonállás, fosztogatás és gyilkolásba keveredett bűnösök a' polgári részről még maig sincsenek elítélve, miért úgy az illetőket, mint a' székek igazságszolgáltatási késkedő eljárását eléggé nem menthetni. A' katonai részről kereset alá vont 8 főbűnösről is szinte ez áll; ellenben az utóbbiak közül a' kisebb bűnösök valami húszan ezelőtt 3—4 héttel az illető előjáróságok által rájok szabott bot és veszőfutási büntetést már kiállották, és Bágyon környékében a' csend és biztos utazhatás a' két kézre munkált előjáróság buzgó eljárása következtében helyreállott.—Még egy igen érdekes tárgy fordult elő e' gyűlésen. A' székek rr. t. i. a' falusi iskolák jobb karba hozatása tekintetéből még 1841ben készítettek 's felküldöttek helybenhagyás végett egy tervet 's a' benne sok lényeges változtatást tevő mult évi felsőbb rendeletre viszszairtak. Most újabb rendelet a' mult évi apr. 11ről leküldött e' tárgybéli felsőbb szabályok megtartására utasítja a' rendeket. Ezen ügy fontosságához képest ezelőtt mindig legnagyobb lelkesedéssel tárgyalatott a' székek közgyűlésén, de most, miután a' felsőbb rendelet tiltja, hogy a' közgyűlés iskolákra felügyelő biztosokat nevezhessen, hogy a' rovatal útján azokra önként ajánlott segélyt fölvetethesse, némelly bizságot az iskolák jövedelmeihez kapcsolhasson, 's hol valamely vallásfelekezetieknek kevés száma miatt külön iskolát nem építhetni, a' szüléket kényszeríteni lehessen gyermekeiknek iskolába járatásukra 'stb. azóta a' készített terv mintegy sarkaiból kifordulva a' lélek is, melly azon tervet melegíté, enyészni kezd; 's e' tárgybani most csak annyi határozat történt, hogy azon bizottság, melly a' tantárgyak iránti véleményadásra kinevezve volt, munkálatát jövő gyűlésre adja be; másfelől az illető vallások espereseit újból szólítsák fel, hogy a' hatóságuk alatti tanítóktól 's lelkészektől bekérvén azon szülék lajstromát, kik bár sz. Márton naptól József napig gyermekeiket iskolába feladni nem akarnák, a' rendekkel tudassák, hogy az ő felsége által változtatott szabályszerint legalább egy váltó forintra iskolák számára felveendő büntetésül rá lehessen szorítani.

Torda város közgyűlése a' megyei főispán által hadnagyasztás végett jun. 26ára volt kítüzve. E' napon számos polgárság gyűlt öszsze 's várta köztermében a' gyűlés megnyittatását. A' m. főispán megérkezett a' határozott 9 óra helyett 11 órakor 's előadá: mikép ezen gyűlést hadnagyasztás 's némelly felsőbb intézvények felolvasatása végett tartja. Vannak ugyan kebelbéli más sürgetős tárgyak is, de ezek maradhatnak, mert főispán ő mlga ezek kedvéért nem hirdetett gyűlést. Főispán ő mlga mindjárt megnyitás után a' hadnagyságra kítüzöttek névsorát akará felolvasatni, de rögtönzésében következő ártatlan indítvány megakasztá: b. K. F. kívánja: hogy mielőtt a' kítüzöttek névsorát felolvasnák, tegyen a' mlgos főispán ur kegyes ígertét, miszerint bármellyik kítüzött egyed nyereud a' vallások illetősége mostani rendje szerint szótöbbséget, a' többség érdekében a' mellett fog hatályos ajánlást tenni. Ezen helyes, törvényes, 's az alkotvány véreből folyt kívánatot jó polgárnak, azon polgárok többségének, melly nem akarhatta, hogy választási működése hasonló legyen a' gyermek álmához, nem lehetett hévvel nem méltányolni. A' terem minden oldaláról éljen! h e l y e s! hangzott. Erre előadott, mikép az alkotványos élet egyik legfőbb kelléke a' szabad választás, mi nélkül az álladalmi tisztszen megakad minden vérkeringés 's a' tagok merevültsége következik be; 's mint — például Tordamegyében, elhal minden életjelenség. Hogy törvényink e' részben elég szabadelvűek 's valamint egy részről a' nemzet jogait biztosítják, úgy másfelől az alkotványos fejdelem igényeit kielégítik; de az eldődök ezen igen fontos jog gyakorlatában nem valának eléggé ovasotak, mi miatt bekövetkeztek a' kormány és nemzet közti különböző magyarázatok. Előadatott tovább: miként Torda városa alkotványozikkeit szerint sem hadnagyság, sem tanácsnokság megerősítés alá nem tartoznak, 's má már mind a' 9, hadnagyságra kítüzött, egyed megerősítés végett felküldetik. Azonban mennyire a' polgárok emlékeznek, ő felsége mindig a' legtöbb szavazatot nyert egyedet választás-illetőségi rend szerint erősítette meg. Ezekből következtetik a' választók annak indítványozhatását: hogy csak a' legtöbb szavazatot nyereudó három egyed küldessék fel megerősítés végett; mit azonban ezuttal még sem tesznek, nehogy közügyeik folyamát akadályoztassák; hanem pártolva az előbbi indítványt a' jegyzőkönyv azon száma alá, melly a' kítüzöttek névsorát mutatandja, beigattatni kívánják az elsoroltakból folyó azon jogszérű reményüket: miszerint ő felsége kegy. tekintetét fordítand mind arra, hogy Torda város alkotványozikkeit szerint a' főhadnagyi hivatal azt illeti, ki a' közgyűlésben legtöbb szavazatot nyert; mind arra: hogy ezen jogigényt ő felsége 's dicső elődei is eddigei tekintetben tartották; mind végül arra: hogy a' választók most is alkotványuk ellenére mind a' 9 kítüzött e-

gyed neveit felküdik, csak hogy ő felségének viszatetszést ne okozzanak, mikhez képest méltóztassék ő felsége ezuttal is a többség akaratát tekintetbe venni, s a város hadnagyi hivatalára azon egyedet megerősíteni a kitűzötték közül, ki a vallás-illetőség következő rende szerint legtöbb szavazatot kapott. Főispán ő mlga mindkét indítványt idő-előttiséggel bélyegezvé nyilvánította, mikép ő a választók részről nem kötelezhető arra, hogy kit ajánljon! E nyilatkozatát főispán urnak senki sem pártolta, legalább mellette senki sem szólt; ellenben más oldalról megmutaták ő mlgnak: hogy semmiféle, — közjóra czélzó s egy nép-jogait becsületes és törvényes mód- s uton védő — indítvány időelőtti nem lehet, sőt nem lehet ezeket eléggé idő-szerint megtenni, a legkisebb késedelem kipótolhatlan károkat vonván maga után. Jelen indítványra annyival kevésbbé illeszhető az időelőttiség bélyege, mert vele egy-nemű tárggyal kapcsolatban, nem pedig azonkívül történt. Ezután a kitűzötték névsorát ő mlga felolvastatván, a szavazatok beszedésére rögtön bizottságot nevezett s küldött ki. A nép elment szavazni. Szavazás alatt némely fensőbb intézvény s polgárosítás iránti kérelem olvastatott és tárgyalatott. A szavazás 3/4 óra alatt megtörtént; a bizottság felolvasván a szavazatok számát, mlgos főispán ur rögtön véget vete a gyűlésnek pontban 12 órakor. Mennyi tárgy vára-kozik pedig intézkedésre, mennyi halasztatott mult gyűlésről a mostanira! lettek volna korszerű indítványok is, de mind érésül hagyattak tán a jövő nemzedék számára.

Marosszéknak július elején tartott közgyűlésén előfordult nevezetesebb tárgyak voltak: 1) A selyem vámoltatása tárgyában érkezett újabb intézvényre a szék szabja magát a rendelethez, mennyiben az a törvényekkel nem ellenkezik. A J. ezt közjogi kérdésnek tekintve közgyűlés által látta tárgyalandónak, addig pedig egyszerűn ragaszkodik e tárgybeli tiszta törvényeinkhez. Határozat az első indítvány értelmében. 2) A bécsi tűzkármentő intézet szabályit közlő kormányzékai rendelethez határozatot, hogy a széknek már megalapult intézete újabb tervezésekor kinevezendő bizottságnak át fog adni tárgyalás s czélszerű alkalmazás végett. 3) Egy k. intézvény a csokfalvi katonai órház számára megkivántató s a katonai pénztárból kifizetett 2 ft 10 p. krnak az adózó közönségen leendő megvétele rendeli. Ezen eddig szokatlan új terhet a szék semmikép sem akarván a szegény adózó nemes székelyekre sulyosítani, folyamodott a kormányzékhoz annak elenyésztése iránt, honnan kedvelten választ nyervén, esedezőleg járult a trónhoz, hol ügye jelenleg áll. A kormányzék azon elv nyomán, hogy politikai uton kelt határozatokat a folyamodványok nem érvénytelenítik, sürgeté e tárgybeli határozatnak teljesítését. Azonban ezen öszvege se már előre levonatott a tisztek fizetéséből. A szék egyébként most is marad korábbi nézete mellett, s nem fizet, míg ügye legfelsőbb helyen eldöntve nem lesz; a tisztségek pedig ez ügybeni eljárásaért köszönet mondatott. 4) A felséghez teendő folyamodványoknak kormányzék újáni felküdéséről szóló rendelet oly nyilatkozat mellett vétetett tudomásul, hogy a szék eddig is ezen utat követte. 5) Aranyösszeknek a kóbor cigányok ügyében kelt levelére Marosszék rendeli illeszkednek e tárgybeli korábbi nézeteikhez; ugy a löcsempészek ügyében is. 6) Alsó Fejérmegyének a württembergi bevándorlás ellátására iránt teendő felirat és a beköltözés rendezése végett, a jövő hongyülésre küldendő utasítás iránti levele adott némi élénkséget a gyűlésnek. Három vélemény állott ugyszólván magára; gr. T. F. meghallgattatlanul a szász nemzetet nem vádolhatván, mivel a svábok behozatását nem tartja egészen szász nemzeti és nemzetiségünk elleni ténynek, a feliratot nem pártolja, de az ezutáni költözés ügyében hozandó törvény iránti utasításra szavaz. A J. világosnak látja a tény, és szokott élénk előadásával el is beszélte, miként csabítá Roth a szegény svábokat a misziros Kanaánunkba! mennyi nép jött be, mennyire volt a szász nemzet e mozgalma nemzetiségünk elleni mozgalom; azért pártolja a levelet, feliratot ajánl a beköltözés megtiltatására iránt s utasítást egy ez ügyben hozandó törvény-cikkre. D. D. azon aggódik, hogy épen mi magyarok is nemzetiségünk gyarapítása végett számíthatunk most a csángók behozatalára s oly szellemű felirattal ássuk alá e reményünket, mely most törvényen és természeti jogon a lapszik. Nincs törvény, mely eltúlson attól, hogy pusztá földjeinket, ha népességünk szük, külföldiekkel is ne telepíthessük be. Igy D. D. a szászok bűnét nem abban látja, hogy svábokat hoztak be, hanem abban, hogy ezekért azon föld régi lakosait fészükéből méltánytalanul kitűrték. E pont-ra nézve felírást javasol: hogy a beakókknak idegenek kedvéérti kihányatásuk szorosán tiltassék meg addig is, míg ez ügyben törvény alkotatik. A határozat ns Alsó-Fejérmegye levele szemlében történt.

Gauthier József műlóvár N. Bánya és Eszék városok tiszb. polgára Kolosvárra megérkezett s vasárnap jul. 5én a sétány melletti színikörben meglehetősen számú közönsé-

get mulattatott kötelen tánczolás- és lókomédiával. Megjelent Szentkirályi Zsigmond szerkesztette „Erdélyi bányász-almanach“ 3d. évi folyama is, mely munkát becső s fontosságá miatt minden szakértőnek figyelmébe ajánlunk. ↑

Zentáruul válassz. Személyem ellen elkövetett vádpra, mintha én hamis kötelezvényt készítettem volna 16 ezer pengő frintról, szólanom kell, bármi kényszerítve, mind a mellett is, hogy tanultam s tudok méltatlanságokat türni, abban lelem vigasztalásomat, hogy a belső bíró semmi vétekrül nem vádol, a szeny és rut gyanu elhárítása végett ily kedvetlen helyzetben felszólalok. Bács megyében K. L. ur nekem adott kötelezvénye következtében V. B. főbíró által részemre 16 ez. pfrban elmarasztaltatott, de végrehajtásakor némelly fufangoskodó s zavarosban halászni kívánó tanácsadói által tagadásra készítettet el, nem tekintvén sirja felé több rendbeli kötelezvényeire, postán irt levele s elismerésére s mindannyi irataira, melyeket egész terjedelmökben, tulajdon kezével irt, aláírt s pecsétével megerősített s mind azokat hamisaknak állította, s végrehajtás felüggesztése után kihallgatás volt legfelsőbb helyről rendelve a két fél kérésire. Jóllehet törvénybe ütköző legnagyobb sérelmek követtettek el így rajtam, azért K. L. fondorkodásától még sem retteggek, az igazságnak előbb utóbb győzőni kell. Vagy talán abban lenné vigasztalás, ha törvény utján keresném? ama fenemlített sérelmek miatt legfelsőbb helyre már jelentést tettem, hogy azok még tovább ne halmozassanak s e végett értesítés-adás (személyemnek bántalom nélküli maradásával) rendeltetett el 11,092 sz. al. kegy. udv. rendelvény Bács megyéhez küldetvén le. Majd lesz idő, mód s alkalom, midőn bővebb közlést teszek e tárgyban mindenkinek igazság s lelkiösméretes meggyőződhetése végett. Ki K. L. írását isméri s megtekinti az írományokat, látni fog világosan. Azért tehát addig is, míg az idő mindent megérlel, írhat, tagadhat bármit, én mindenkor csak azt fogom mondani: ignotus fallit, nobis est derisui.

Pintér Ferencz ügyvéd.

Magyar gazdasági egyesület. Elnöki megbízatásánál fogva bátor alulírt zennel a magyar gazdaközönséget ismételve figyelmeztetni s illetőleg felhíni, miszerint Iször szives tudomásul venni méltóztassék, hogy a „német mezőgazdák és erdősök“ idei közgyűlése Gréczen, Stájerországban f. é. sept. 14dikétől kezdve ugyanazon hónap 20kaig fog tartatni s előre látható sokérdekűségénél fogva méltó arra, hogy benne honi gazdáink minél számosabban részt vegyenek. — 2szor Nagyon ohajtván az egyesület e gyűlésen a „magyar mezőgazdaság és ipar fő terményit,“ nevezetesen pedig hazánk jeles borait, gyapját, kenderét s a. s. a. külfölddel közelebről megismertetni, szives tisztelettel kéretik a nagyérdemű közönség e czélra a gazdaság köréből minél számos példányit terményinknek legfőbbjéből f. é. augusztusi pesti vásárig alulírt titoknokhoz (üllői-ut, gr. Károlyi ház) kegyesen beküldeni. — 3szor a már közölt jelentéshez képest a „magyar orvosok és természetvizsgálók idei kassai és eperjesi gyűlése ajtó előtt áll. Ugyane gyűlésen mult évben Pécsen a földészeti szakosztály a megjelent nagyszámu gazdák által díszesen volt képviselve s dús eredménnyel járt el körében. Legyen szabad reményleni, hogy e nevezetes mezőt f. évben sem hagyandják ügyrokonok parlagon, különösen pedig Abauj és Sáros megyék érdemes gazdáji mint számára, ugy érdekvonalomra is oly részvétet fognak tanusítani, mely az érintett megyékben fiók-gazdasági egyesületek létesítését eszközölhetővé teendő. — 4szer egyesületünk köztelke ügyében pár hét óta a lankasztó melegséggel némi apály vehető észre; legforróbb egyszerűetted esedezünk, a felbuzdult lelkesedésnek ezentul is korlátlan folyamot s tért engedni s e közérdeku hazai vállalatot eddigi lelkes példák nyomán, habár porszemekint is mindaddig támogatni, míg egyesületünk azon kellemes helyzetben leendő, a cselekvés embereinek, a tett-hazafiaknak s főleg a mezőgazdákknak kifáraszthatlan nagylelkűségét s áldozatkészségét más mellőzhetlen korszerű vállalat érdekében fölkérhetni. — Minden ügybarát kéretik, hogy e tekintetben magát gyűjtésre felhívottak s megbízottak tekintse. Hazafiai közremunkálásra legerősb s legdíszesh meghatalmazó levél a cselekvési nemes belöszön. — 5ör a középponti országos gazdaképező intézet érdekében utaztatandó szakferiaki év-díjak mind a három évre még teljesen fődözve nincsenek, s e czélra kegyes ajánlatok tovább is hazafiai köszönettel fogadtatnak. — 6ör azon tisztelt hazafiak, kikhez egyesületi taggyűjtésre, aláírási ivé intéztetett, alázatosan kéretnek, a köröztetett s tán be is tett leveket biztos alkalommal egyesületünkhez viszszaútasítani méltóztassanak. — 7er nehogy ismét a nem-szolgálatás mult féleli kellemetlen állapotjába jussunk, érdemes olvasóink tisztelettel kéretnek előfizetésük mielőbbi beküldése végett, nehogy a híján vagy késedelem miatt ártatlanul a szerkesztőség rovassék meg. 8ör a „gazdasági Kistükör“ 6ik kiadásából mind a hivatalban, mind a könyvkereskedőknél még több száz fölőleg

példány áll szabad rendelkezésre s a népnevelés oly általános tárgya most az egész haza elmékedésének a közvélemény-alakításon izzadozó lapok vitalközösének, hogy a népnevelés öszinte baráti kétségkívül ösztönszerűleg fog-nak buzogni a kedvencz ügynek ez o l c s ő eszközzel is némileg előmozdithatásán. Török János, m. gazd. egyesületi titoknok.

Folyó 1846ik évi január első napjától fogva ugyanazon évi július 1ső napjáig következő jótékony adakozások fizetettek a vakok pesti intézete pénztárába: Szottfridt József Győr városi tanácsnok hagyománya 100 pfr; Herges-sel Ferencz ur által bejuttatott suhári Nagy Terézia és testvérei ajándéka Burján István ur által 50 ft; Széher Mihály ur ajándéka 2 ft; Chebe Imre nagyorosi plebanus ur hagyománya 10 ft; mélt. Eszterházy Ferencz gr. ur ajándéka 24 ft; a pesti oszmadia czéh 10 ft; Szasztovits György hagyománya 2 ft; Molnár Péter hagyománya Heller János ur által 10 ft; Babits András veszprémi kanonok ur hagyománya Kovács István ur által 80 ft; egy névtelen ajándéka 20 ft; Fürst Anna hagyománya, Kálóczy Károly Pestvárosi tanácsnok ur által 2 ft; Edelényi lelkész 25 ft; özvegy Grabovszky aszszony 1 ft 30 kr; Gozman György ur által az arany-ezüstműves czéhtől Kornides Borbála aszszony hagyománya 5 ft; Religió és nevelés szerkesztőségétől 10 ft; Zombor várostól 15 ft; izraelita község imaházától 2 ft 30 kr; néhai Hvizdák született Szlavkovszky aszszony 50 ft; főiszt. Szentpétery zágrábi székes egyházi kanonok 100 ft; Ketterer Tamás hagyománya 4 ft; Szepes egyházmegyéből 29 ft; Lazarovits Jánostól 48 kr; egy névtelen ajándéka 20 ft; öszvesen pengőpénzben 576 ft 48 kr. Kelt Pesten július hó 3kán 1846. Molnár György m. k. pénztárnok, Szentkirályi Mórícz elnök.

Budapesti napló. (Júl. 16kán.) Reform az egyetem körül. Régi vágyunk az új tudomány tudatni olvasóinkkal; most hiteles kuffó után mondhatjuk, hogy fensőbb rendelet következtében az egyetem épületei nagy változáson menend-nek keresztül. Nevezetesen az egyetemi könyvtár számára új épület tervezetnek; az orvoskari épület eladatni határozatott, s helyébe a mostani füvészkert telkén, vagy a szerezniek terén levő egyetemi telken fog új tanház építetni. Füvészkerttől az üllői uton levő F. féle kert lesz átalakítandó. A barmász-intézet áthozatik a mostani füvészkert mögötti ötpacsirta-utczába. Végre hogy a többi tanosztályban is kisebb nagyobb változás történendik, magában értetik. — Nemzeti színházunkat alig menthetni meg az áradástól, szorgalmas dramacoink oly erősen hordják belé a vizet. Az idén közel másfél száz számu költözött át Szálgigéi és Erdélyi kezéin, s az elfogadott művek száma épen nem oly nagy, mint mások körtölteték (?) ellenben láttunk írkat a szini irodából lesütött fövel haza ballagni, kik elutasított színműveik romjain újabb dramaterveken gondolkoztak, s csak azért is meglepik ismételve a közönséget. Pedig be nem szeretnénk olyankor közönség lenni! Egyébiránt egy kis gyöngédtelenség van a dologban, midőn viszszaútasított színmű-írók okadási kívánsága e rövid szavakkal hártatik el: mi okot adni nem szoktunk. Mindamellett színjátékunkban ismét támad egy kis élénkség. (?) Több új színmű készül előadásra; vidéki színészek közül, kik a nemzeti színházban vendégszerepelnek, minap Arday ébreszte figyelmet, s pontos játékát gyakori tapsok követték. — Alboni k. örömmel hallgatott énekszerepeit mult hétfőn végzé nemzeti színpadunkon s a bucsu keserveit azon körülmény enyhíté, hogy a dalok honának e dicső dalár léánya nálunk újabb három előadásra megmaradt. Egyik dallamához Hofman Ede a bécsi zeneegylet növendéke hegedült, e kis zenész még sokat tanulhat még megnövekszik, kised cseprente ő még e dalnok-hönszöböz. — Szegény irodalmunk sem fog sokáig pangani, hanem rövid időn feleleveníti azt Jósika b. kedves tollából egy „Jósika“ című reg., mit még csirájában említettünk. Pálffy „Fekete könyv“, Jókay „Hétköznapok“ című regényekkel lépnek ki, mindkettő elég könnyű s mulattató modorral bír hölgyolvasói gondúzésére. Lauka G. erdődi magányában a „XIX. század elveit“ füzőgeté s öszszegben kívánja átnyújtani a magyar irodalomnak, mihelyt könyvtáros joresolyára kaphat ez élveknak a közönséghez juttatására. Petőfi, miután sok verset költött és szerzett, most már pénzszerezésre s költésre adta fejét; előbbi munkáit ugyanis Emich G. könyvtáros 500 pfron váltotta magához kiadás végett; — míg tehát Mór. barátja „hétköznapok“kal törődik, ő néhány ünnepet álmodhatik. — Merényi Lipót fővárosi olasz és francia nyelvitanítóink miveltebbeinek egyike, kitől pár hónap előtt magyarul irt czélszerű francia nyelvtan vettünk, jelenleg rövid és kimerítő olasz nyelvtan bocsátott közre magyarok számára, kik tanító nélkül Ah kedvelt modorában minél előbb a szép olasz nyelv birtokába jutni kívánnak. Munkáját ajánlanunk nem szükséges, tanusítja ennek hasznát pártfogói száma; s hogy erre épen most szükségünk is volt, kitetszik újabb mozgal-mink azon irányból is, miszerint a magyar tengerre készül menni, hol legelőször is olaszokkal találkozik, kik jónap Isten-re azt mondják: Eila — vossignoria — s e levata a buon ora. A könyv ára 1 ft pp. — Még mult 1845dik évben megjelent, de csak most adatott könyvtáros boltokba következő munka: „Magyarok ázsiai emléke szőlőkörrel Bizoni Károlytól.“ — E munkának czélja régi s középkori történeti adatok nyomán meghatározni a magyarok származását. Származnak pedig irtó szerint a régi Medusoktól, s négy nevezetesebb vándorlás után érkeztek a most is lakhelyökül szolgáló Magyarorszá-gba. A második kötet egy szótárt foglal magában, mely a magyar gyökszavakat adja elő azon jelentéssökkel együtt, mellyel a keleti nyelvekben bírtak. A mágusok, vagyis medus papok írásmódját is megismerteti egy belétűzött rézmet-

szet. Ha is, mielő ték, mint kely fel nyörököl állításra s a szer s fia kö. Mi ujság a szab zöldül is német ni; min (jék) a z de a ny nem ma koppasz másk fék ben azé romszon Különbö ezekben kellemes szalmak bukkan Komoly e hónap s kisebb nyilvánv intézete kedtek k növendé nek élni. len válá közönsé nolvány dék házi a honle tonos el sem zü szemlélv Az intéz ler sok é leg e sz ünnepró A a sorom ren látó nünk, a már Bud talmasal nem por va verté juk hogy legjobb iránt (a tába jóni budai né majd tu gyar tár zett mag gul szeg sem leh nak felö is szives lizmán a vasárna indult ne sulat vál onnan f vidéki tá nepely u fal együ Csongor Dobra Bodrog ismét Te hetni gó talásul t jékozásu Tiszának pestszol szállítan az utatl —vagy talán eg Szerföli nál inká elrándul egész Ti f. czéllé f. évi jü debrecz tatott me vonala 4 éltet, jöv

Amerika.

Mexicoban Paredes elnök helyzete kétségbeeséssel határos. Nemesak a déli, hanem a nyugati tartományok is Santa Ana mellett nyilatkoztak. Veracruzban meg Bravo ábornoknak ajánlották az elnökséget, s vonakodása következtében elhatározták, hogy a nyugaton Santa Ana részire történő mozgalmakhoz csatlakoznak. Egyszersmind bizonyosnak állítják, miszerint Paredes fáradozásai pénz- és hadseregyűjtésben, többé már nem az egyesült státusok elleni háborúra, hanem önfentartásra, s e végett a belső mozgalmak elleni föllépésre vonatkoznak. — Oregon-birtokban eddigelő mintegy 10 ezer amerikai települt már meg s folyvást újabb csoportok érkeznek. Eleinte meglegedtek határukat a települők Columbia folyam déli partjával; de már régen átlépték e folyamot s egész a Fuca-utig vonultak fel, melyet most kedvetlenül fognak határvonalul ismerni el, ámbar a Pakenham által előterjesztett s az egyesült státusok tanácsától elfogadott szerződés épen azt jelöli ki olyanul. A brit hudson-társaságnak most szemére hányják, hogy az oregoni bevándorlást illetőleg önérdelkeinek ártott, miután fölelemből, nehogy a brit bevándorlók prémbőr-kereskedésének ártsanak, ezeket lehető legtávolabb tartá a gyarmattól, melyet aztán az amerikaiak foglaltak el, kik ellen most a brit kormánynál ótalmat keres. —

Portugália.

Saldanha marquis a hadminiszteri tárczát elfogadni vonakodván, még nem tudni, ki fog e hivatalosztály élire állani, mely jelen pillanatban annál fontosb, minthogy több helyütt az őrségeknél cabralféle ellenforradalom nyilatkozik, míg Minho és Tras os Montes tartományokban a miguelista csoportok mindinkább növekednek. S e szükség közepett a kincstár üres, minden kiállítás nélkül közel jövedelemre, miután a forradalom óta egész országban majd senki sem akar többé adót fizetni.

A portugál határszélekről jelentetik, miszerint két tábornok Tras os Montes hegyei közt, dom Miguel számára sergeket rendez. 22kén néhány száz fegyveres miguelista egész Claves városig közeledett. Nebordelóban 30 pap dom Miguel mellett szónokla s aztán Tedeumot énekeltek stb. Mindenütt nyilatkozványt olvashatni a trónkövetelőtől, melyben megígéri, hogy mindnyájan, kik hozzá csatlakoznak, hivatalaikban megmaradnak, a zárdák és szerzetesek ismét visszaállítatnak, a nemzeti javak vétele megsemmisítetik, a vevők kárpótlást nyernek stb. — Párisba hír érkezett jul. 3kán Madridon keresztül, miszerint a portugál határelőjáróságok az orensei spanyol kormányzót felszólították, hogy nekik a miguelista fölkelők elnyomásában segítségül legyen. A spanyol azt felelé, mikép kormányától érkezett legújabb utasító parancs következtében se közvetlenül se pedig közvetve Portugália eseményibe ne avatkozzék.

A már jelentett miguelista mozgalomról madridi tudósítások következőleg hangzanak: junius 16kán délután mintegy 600 férfiból álló csapat fegyveres nyomult bizonyos Moron Benedek vezérlete alatt Montalegre portugál helységbe (Tras os Montes tartományban), don Miguel korlátlan hatalmu királynak s megérkezéseig testvérét donna Isabella Maria infansnót, Portugália kormányzójének kiáltotta ki, új községtanácsot alakított, mely az előbbkelő lakosokkal együtt hűséget esküdött dom Miguelnek s Tedeumot énekelte. A helyhatóságok futásnak eredtek s 17kén déltájban Verin spanyol városkába érkeztek, hol is fegyveres segedelmet kértek. Más pontokon is királynak kiáltották ki dom Miguel s a mozgalom több tartományban el kezd harapozni. Brágából néhány csapat indult a fölkelők ellen.

Lissabonból jun. 20káról írják, miszerint szomorú nézni, mint időznek a katonai főnökök, maga hadikormányzó Antas gróf is, e mozgalmak közepett s a helyett, hogy erélyesen lépnének föl, hosszszas alkudozásokba bocsátkoznak folyvást a csendháborítókkal, s ezek merészségét még inkább növelik. A tömegek bizalmatlansága s forrongása ujjal aggodalomgerjesztőleg növekszik, mióta 13kán a hadsereg egy része Portóban ellenszenvet nyilvánított a forradalom iránt. Midőn Portóban ama hír szállongott, hogy Lissabonban forradalom ütött ki s Cabral testvérek e városba visszajöttek, ez a forradalmi párt között nagy mozgást okozott, s legelszántabbjai fegyverhez nyultak. S valóban vérontásra került a dolog közöttük és a katonák között, kiknek nagy részét csakhamar lefegyverezték s csak néhány magasb rangu tiszt közbejárultának tulajdonítható, hogy a baj tovább nem terjedett. Értekezés, alkudozás után egyezés eszközletett ki a két párt között, de a jelen rend hívei most annál élénkebben sürgetik a nemzetország minélhamarabbi rendszerítettését, s a hadsereg nagy részének elbocsátását. Végrendszerabályhoz a kormány semmi esetre nem nyúlhat s attól tarthatni, hogy igen nehezen sikerül neki a nemzetorséget úgy, mint

szet. Hasonló betűkkel éltek szerző szerint a régi magyarok is, mielőtt a latin betűket a kereszténységgel együtt bevetették, mint ennek példái némely régi magyar s különösen székely felrásokban ma is látni szerinte. Kik illyesekben gyönyörködnek, azoknak ajánlható e munka. Ara 1 p.ft. mi a kiállításra fordított tetemes költséghez képest valóban csekély s a szerző költségit is alig téríti meg. Kapható Eggenberger s fia könyvkereskedésében, s általa minden könyvárosnál. — Mi ujság a svábhgyen? Hogy ott magyarok laknak. Minap a szabadban, illetőleg zöld hegyek közt jártunkban ugyan zöldül is jártunk; mert megszokván köznapilag használni a német nyelvet (magyarul t. i. csak ünneppal szokás beszélni; mint sokan a magyar ruhát is szeretnék, hogy el ne kopják) a zugliget egyik vendéglőjében németül köszöntünk be, de nagy álméletunkra nemesak magyarul fogadtak, hanem magyarul is vendégteltünk meg, azaz: jól és olesón, koppaszlásról még suttonban sem volt szó, mit pedig amott a másik félen nyílt sisakkal minden órában tesznek. Igaz, többben azért is mennek zöldbe, hogy szerencséjük legyen háromszorosan megfizetni a jóságukból devalvált étkeket. — Különben e bájjvidéket igen szép hegyi csarnokok díszítik, s ezekben számos család keres nyári kényelmet, mik körül aztán kellemes látvány: mint sétálnak karoltva s össze-fűzött szalmakalappal virágfűzékkel a berkek delinkéji, s mint bukkannak elő imittamott az ezekre leskedő satyrusok. — Komolyabb s kedvesebb tárgyra vivén olvasóink figyelmét; e hónapban szakad vége a tanpályaének is s tudományos és kisebb nagyobb közintézetekben nagy sürgéssel folynak a nyilvános vizsgálatok, mik közül elég legyen a leánynevelő intézeteket kiszemelniük, melyek az idén mindinkább törekedtek közelíteni nemzetiségi célunkhoz, olly irányt adván a növendékeknek, hogy tudjanak a haza s emberiség érdekének élni. Egy illy intézet próbatételén hivatásunknál fogva jelen valánk a Rössler-féle leánynevelő intézetben, melyet a közönség már előbbi évekből dicsérettel ismer, s hol a tanulványok czélszerű sorozatán kívül a számos leánynevelődek házi körhez mért működési képzettséget nyervén, főleg a honleányi érdekét tartatnak szem előtt, mi az életre folytonos előkészület levén, az előjárók és szülők előtti próba sem szülhetett más eredvényt, hanem hogy ezek örömmel szemlélvén az előhaladás tanujeleit, megelégtelve távoztak el. Az intézet tulajdonosnője Böhm Agnes assz. s férje dr. Rössler sok évi tapasztalatának a nőnevelői pályán köszönhető főleg e szép siker. — Végre még áljon itt függelékül a népünnepről is pár szó s egyebekről:

A Tomala rendezte ünnepe számos nép környezte, a sorompókkal kerített mulatóhelyeket azonban elég gyéren látogaták, minek okát nem kell, kár is volna! fürkésznünk, a silány komédia meg paprika-jancsi untig elég volt már Budapestben, enni inni másutt is lehet, még pedig jutalmasabban; a jó és szép zene gyönyörködtető ugyan, de nem portengerben; a szegény toborzók szomjan és jajongva verték össze bokáikat, — bort a legénynek! ha azt akarjuk hogy vígan legyen! Végre a sok jótékony czélt már a legjobb szándékuak is unni kezdik, mivel azok némelyike iránt (a jelen körülményt oda nem értve) igen bajos tisztabajóni. — Veszter Sándor külföldi utazását még csak a budai német színházig tevé; ha lassanis, de csak halad, — majd tudósít onnan a Spiegel, miként viseli magát a magyar tánczos társaság. — Sárny Fannyt mint első kiképzett magyar tánczosnót egyik bécsi színházhoz állítják tagul segédődtnek. Tehát erről is valósdódnék már hogy senki sem lehet próféta saját honjában? Majdha még többet hallanak felőle külföldről nemz. színházunk rendezői talán itthon is szivesebben látandják, mert ugylátszik ezeknél nincs talizmán a külföld bű-ereje ellen. — Az idei műkiállítás mult vasárnap nyitattott meg. Szintezen vasárnap déli 12 órakor indult nevezetes útjára Pannonia gőzös a tisztavölgyi társulat választványi munkás tagjaival le a Dunán Tittelig s onnan fel a Tiszán Szegedig, hol f. hó 17kén a csongrádvidéki társulat gyűlésén a pestváci vasut-megnyitási ünnepe után tegnap este oda utazott Széchenyi István gróffal együtt jelenleendnek, innen minapi tudósításunk szerint Csongrádra, onnan Szolnokig, Tiszabőre, Tiszafüredre s Dobra és innen Tokajba menendők; Tokajból pedig, ha a Bodrog vizállása engedendi, fel rajta Sárospatakig s innen ismét Tokajba le a Tiszára s ezen fel, a meddig csak mehetni gőzhajón. Ezen utat hihetőleg első próbául s tapasztalásul teszi Pannonia s ügyes kapitánya egyszersmind tájékozásul jövendőre folyamattérképi vizlátat készitendi a Tiszának ügyes kalauzok utasítása mellett, hogy majdan a pestszolnoki vasut elkészültével — mely Szolnokból Pestig szállítandja a söt, — nemesak Mármaros sókincseit, hanem az utatlan dús Alföld egyéb terményit is legalább Tokajtól — vagy hiedelmünk szerint a folyam szabályoztatása után talán egész Ujlaktól Szolnokig, Szegedig stb. szállithassa, Szerföltött fontos tehát e próbautja Pannonia gőzösnek annál inkább, mert a mennyire lehet, rajta s róla tengelyen elrándulva szándéka Széchenyi István gr. ó exctájának az egész Tiszavölgy minden hatóságait meglátogatni s velők a czéllétesítés könnyebbitése végett kimerítőleg értekezni f. évi július és augusztusi hónapban, az aug. 3kán tartandó debreczeni nagygyűlés előtt és után. — Végül tegnap nyitattott meg a magyar középponti vasutnak kész pest-váci vonala 4 órakor főhőg nádorunk részesültével, miről ha Isten éltet, jövő alkalommal bővebben szólunk.

azt előbb akará, összeállítani, miszerint aztán egyedül a valóságos birtokos polgárok, kik bizonyos adómennyiséget fizetnek, s ezért a béke iránt biztosítékot nyújtani képesek, fognak közé belépni. Ha nem sikerül a proletariások tömegének távollattása: akkor a nemzetország valódi romlásélem lesz. Középett e zürzavarnak most új kortesválasztásokhoz fognak. A septembristák előbbi kevesebbségének vezetői, kik jelen pillanatban tényleg ülnek a kormányon, mindent előkészitnek, hogy többséget nyerjenek s ez által a fenálló miniszterséget megdöntsék — ha ez már előbb nem történt meg, a mi koránsem lehetetlen. Aguiar gróf áll az ez értelemben választási előkészületek élén. Aguiar gróf s a gyökeresdi párt programjában következő főpontok állanak: a nemzetország összeállítás legterjedtebb forradalmi értelemben, a követkamrának alkotványzó testületé kimondatása, a páirkamrának gyöngítése, ha nem végképi megszüntetése, s az ország ollyatén rendezése, hogy ezen urak ugynevezett ujrászülő politikája szilárd alap s tartóssággal birjon. A pénzügyi bizottság még nem kész munkálatával; de mondják, mikép több ezer contó reist meg akar takarítani.

Palmella hercegnőt férjének újabb politikai barátai (!) nemrég különös bizonyosságával tisztelik meg gyöngéd érzetőknek. Midőn ugyanis a hercegnő egy templom mellett elkocsizna, egy népcsoport hirtelen kocsiját feltartóztatván, őt kiszállásra kényszeríté azon megjegyzéssel, hogy a hercegnők is aszszonyok, nem jobbak másoknál, s azért menjenek gyalog. A szegény nő, magát ekkép kigunyoltatva látván, nem tudott tanácsosabbat tenni mint egy templomba menekülni, hol egész késő éjjig maradt. Itt pisztolylövések is estek békes polgárok ellen; a kormány mindazáltal aléltabb, semhogy ezen kihágásokat akadályoztathatná. Cabral testvérek ellen a lapok naponkint dühös cikkekben lépnek föl s ellenök bujtogató röpiratok nyilván árulgattatnak. Beszélük, miszerint Palmella herceg drágaságának nagy részét már biztos helyre viteté. Sok kitűnő személy hagyja el az országot, Villareal gróf elutazott, Terceira herceg s Fonteira marquis s mások is nemsokára távoznak a fővárosból; ellenben jelentetik, miszerint Bomfilm s egyéb szökevények visszaérkeznek, Anglia Francia s Spanyolországból.

Spanyolország.

A miniszterium folyvást ovadék-rendszerabályokat hoz, hogy a portugál események Spanyolországba át ne szivárogiának. Valósággal néhány seregosztály már a határok felé nyomult; szinte küldönczök vannak kirendelve, kik Portugália valódi helyzetét s a forradalmiak terveit hely színén puhatolják ki; ha ezen küldönczök képesek volnának ellenforradalmat támasztani Portugáliában, ugy az alkalmat minden esetre fognak használni. Azonkívül a spanyol exaltadók összeköttetésben állnak a portugáliakkal; a nélkül azonban, hogy eleven emlékekben levén kudarczaik, mozdulni merésznének. — A házassági kérdés még folyvást homály és zürzavarban fekszik; eselszövény akár-mennyi, de tiszta nyugpont sehol. A divat ásvány-fürdőket használni vagyis inkább a nyarat illetén kellemes helyeken tölteni mindinkább szokássá válik Spanyolországban ugy mint Német s Franciaországban. A spanyolnak nyílt és szabadelmű természete, mi egyik fővonása nemzetjellemeinek, ezen furdói társaságoknak sok kellemiség s éleletet kölcsönöz. Lassanlassan hihetőleg külföldiek is fogják e helyeket látogatni, mik most fényesen s lehető legnagyobb kényelemmel rendeztetnek. Azonkívül számos madridi a tengeri fürdőt használja, vagy jószágokra költöznek; ennek következtében pang most minden kereskedés, tőzséresarnok, politika.

Aumale herceg algiri tudósítások szerint még folyvást körutazást tesz a gyarmat minden részeiben. Oranból Philippevillebe mentében megállott Algirnál, csupán Bugaead marsal iránti figyelemből, hogy hajón a Bugaead kisaszszony s Feray ur közti házassági szerződvényt aláírja.

Anglia.

Jun. 30án délutáni négy órakor szállt ki Russell lord Cowesben Whigt szigeten, hol is Albert hercegtől fogadtattott, ki őt Osbornehouseba vezeté. Ő lordsága tüstint hosszszas kihallgatáson volt a királynőnél. Mondják, ő felsége előtt tökéletes tervét adta elő miniszterségének, miről azonban közelebb mitsem tudhatni s minden még pusztá hir. Jul. 1jén délutáni 3 órakor érkezett Russell lord ismét Londonba vissza, s estére valamennyi tekintélyes szabadelvű tag mindkét házból volt tanácskozványra R chesamteri lakába hivatalos. Említett nap reggelén Peel, kivel elutazta előtt Russell sokáig értekezett, nejével együtt drayton-manori mezeilakára ment Staffordshirebe; kinézése vidám hangulatra mutatott. Ki fogna most szerény mezei lakán a világügy gépkerekét forgató hatalmas országminisztert keresni az arany kalászkökévalhalmi közt járdaló Peelben? Valóban cincinnatusi hasonló! Beatus, qui procul negotiis stb. — Csodálatos, hogy a szellemus Macau-

lay—előbbi whig hadminiszter— a leendő miniszterségi jelöltek közt egyikén sem található a keringő lajstromoknak. Csak az mondatik, hogy a legközelebb általános parlamentválasztásnál a cambridgei egyetem képviselésére van hivatva, jelölt ellenkép Goulburn eddigi kincstár-kanczellárnak. Macaulaynek — mikép a Times megjegyzi — nincs szerencséje valamely nemes családdal tartozhatni, a whig nemesség ellenben bokrosul „új emberek” irányában. Cobdenről ezeket írja az Advertiser: „Cobden ur a legközelebb tizenkét hónapig, vagy még tovább semmi státusüggyel nem foglalkozandik, hanem ez időt, szenvedő egészsége miatt, hihetőleg a szárazföldön töltendi. Hogy Londonba utazott a gabnabill ellen szavazni, orvosai tanácsa ellenétörtént. Cobden ur nem szakpolitikus, s csak nagy nemzeti szükség hajtotta őt a politika folyamára; mihelyt e szükségnek vége, tüstint hivatásbeli foglalkozásához tér vissza. Legközelebb Manchesterben nagyszámu gyűlést tartott a gabnatörvényelleni liga. Cobden itt kijelenté, miszerint a társulat minél előbb feloszlatandó. Mindamellett elhatározatott, hogy az 1849ki februárig maradjon meg, midőn is az interim (a mostani gabnabill) lefolyása után szabad gabnabevitel áll be. — Az ir miniszterállomások gyánitható jelöltei épen semmi reményt s örömet nem hintenek az irlandi szabadelvűekbe. Shiel kinevezetése, ki már Melbourne minisztersége alatt bár alárendelt miniszteri hivatalt viselt, tetszenék ugyan a szabadelvű irlandiaknak, de katolikus egy illy hivatalban igen kellemetlen volna az angol protestánsok előtt.

O'Connell a dublini repealegylethez hosszú körlevelet intézett, melyben örömet kijelenté a kényszerbill kudarca fölött, taglalgatja, milly politika kell Irlandnak, de azon meggyőződéssel fejezi be levelét, miszerint csak a törvényhozási egységű elválás segíthet alaposan, gyökeresen. Leendő whig miniszterséghez viszonyáról egészen hallgat. — Az emberbaráti jelleme s tényeiről ismeretes izraélita Moses Montefiore baronetnek nevezetett ki.

Az olly gyorsan létre jött új angol miniszterség tagjai következők: kincstárkamrai főnök (minister-elnök) Russell lord; főkanczellár Cottenham lord, tanácselnök Lansdowne marquis; főpecsétőr Minho gróf; belügyi státustitkár Grey György; külügyi Palmerston lord; gyarmati Grey gróf; kincstári kanczellár Campbell lord; hadi főfizetómester Macaulay; fő erdőszelgázgató Morpeth viscount; főpostamester Clanricarde; kereskedelmi miniszter Clarendon lord; főlelenőr Hobhouse; irlandi főútkár Labouchère; főadmiral Aukland lord. Következő tagok képezik továbbá az igazgató tanácsot a nélkül azonban, hogy ülésel bírnának a kabinetben: Besborough, irlandi főhelytartó, Wellington herczeg hadsergi főparancsnok s Anglesey marquis pattanlyussági főigazgató.

A parlament néhány folyamatban levő ügyei meghányatása után újra elhalasztatik, hogy az ujdön kinevezett miniszterek s hivatalnokok ismét megválasztásukhoz időt nyerjenek.

O'Connell említett körlevele, mely a jun. 29kei repealgylülésen olvastatott fel, főpontjaiban ekkép hangzik: „Irland a harcztér, melyen ismét egy miniszterség megvertett és megbukott. Nemcsak nehéz, de lehelten is volt a rozs kormányzást szeretett hazánk irányában tovább folytatni. A gyűlölt és gyalázatos kényszerbill megsemmítettét s merem jóslani, hogy jövőre egy miniszter sem lesz bátor,

Irland részire olly törvényt indítványozni, melyet Anglia és Skótzia számára vonakodnék ajánlani. Az irlandi repealistas diadala tökéletes. Az igaz — s ezt mi hálásan ismerjük el — minket az angol pártok, Russell lord állván a whigek és szabadelvűek élén s Bentinck lord a védődiedik vezére, hatalmasan gyámolítottak; de igazság az irlandi repealistasnak is! mindnyájan kivétel nélkül, inkább veszni valánk el-tökélve, mint megengedni, hogy illy hasztalan s pokoli bill keresztül menjen. Mostan tehát más utat szükség Irland irányában követni. Részemről még most is tökéletesen meg-vagyok győződve, hogy brit parlamentnek teljes lehetetlen Irlandot kormányozni. E' végre honi parlament kíván-tatik . . . Igéreték, bizonyítgatások s részrehajlatlanság, jó szándék s effélék mitem használnak, ha ezeknek meg-felelő tények hiányzanak. Épen ez utóbbiakra van szükségünk, tettek kívántatnak, nem szavak; teljesítés, nem ígéret. 46dik évében vagyunk az ugynevezett uniónak Angliával. És milly állapotban létezik az irlandi nép ezen 46 éves ugy-nevezett unio következtében? (Itt hivatalos jelentésekkel bizonyítja az irlandi nyomort.) Ha az unio felbontásból ered-hető hasznok iránt kérdeztetném, felelnék 1) az irlandi kép-viselet jelen balviszonyait fogja az megszüntetni; 2) valósa-gos választásjogot adand az irlandiaknak, mert a mostani valóban neveléses; 3) az irlandi helyhatósági reform-törvény a szabadságot szerfölött szorítja s mintegy aka-dályoztatva van önhatási körében; 4) a roppant gazdag an-gol egyház Irlandban kellő arányra vissza fog vezetett. Egy miniszter se álmodjék, hogy az irlandi népet maga ré-zsire megnyeri, ha ezen előszámlált valamennyi bajon nem segít. Sérelmink legközelebb osztálya többi közt: jobb tör-vény a nemzeti nevelésre nézve, mi által a vallási nevelés gondja s műve az illető hitvallások papi előjáróságánál ha-gyassék. Másodszor az ugynevezett „Infidel colleges“ (hi-tetlenek collegiumai) vallás tekintetében hasonló méltá-nyosság s egyenlőségi alapon rendeztetendők. Sérelem-pontink legközelebb osztálya: az irlandi földnép állapota, ez végtelen fontosságú. Itt feneklik minden gonosz s amaz un-dok gyilkosságok valódi oka; ezen okot meg kell vizsgálni s eltávolítani. Határozottan mondom: az új miniszterségnek késznek kell lenni 1) az Ulsterben divatozó bérlő törvénynek többi tartományokra átültetésére. Ez a valódi „rendszabály az élet őtalmazására.“ 2) A jószágokon tett bérlői javítaso-kért kárpótlás adandó nemcsak jövő hanem multa nézve is. 3) Az álló vetések elzalogíthatása végkép megszüntetendő. 4) Általján véve semmi zálogi jog ne létezzék, kivéve 31 évi bérlésidő esetében. 5) Ne legyen szabad jövedelem nemfi-zetés miatt elűzni a bérlőt, kivéve 31 évi bérlésidőnél. 6) A mostani helytelen s hiányos nagyjury-rendszer helyébe grófsági törvényszékek állitassanak. Ezek a rendszabályok, miket az új miniszterségnek Irlandot illetőleg követni kell.“ O' Brien e' levélnek a repealegyleti jegyzőkönyvbe iktatá-sát indítványzá, mi meg is történt. Ezután

Grattan keserűn nyilatkozott a whig kormány ellen, mint mely Irlandot edigelő csak szép szavakkal elégitette ki. A héti jövedelem 259 ft sterlinget tett s az adakozók so-rában diszlék Tyler (az amerikai volt elnök fia) mint 50 font küldője a philadelphiai repealegylet részéről. — O'Connell és O' Brien között ugy látszik ismét tökéletes egyetértés u-ralkodik.

Franciaország.

Jul. 3kán királyi rendelvény következtében mindkét

kamrai ülés be lön rekesztve: Duchatel, Lacave-Laplagne, Dumon és Moline de Saint Yon a követ's külügy, igazság és tengerész miniszter a pairkamrában levén a berekesztésen jelen. A követkamrát ez alkalommal alig látogató meg 100 tag. Mindkét kamra: Vive le roi! kiáltással oszla széllyel.

A Constitutionnel szerint Verdunben kenyér-drága-ság miatt több helyütt népesoportulás történt. Rágalom- és fenyegető szavak valának a pékek és gabnakereskedők el-len hallhatók. A városi hatóság 6000 franknyi előlegezést engedett, hogy a munkás osztályon segítsenek s a hadmi-niszter felhatalmazá a városparancsnokot, miszerint a ka-tonai magtárakban létező készletek egy részét a pékek ren-delkezése alá bocsássa.

Elegyhír.

Majna melletti Frankfurtban nem rég déli Németor-szág összes könyvtárosai gyűltek össze a végett, hogy egy másod, Lipcséhez hasonlag alkalmas, könyvsokadalmi város kijelölése s illetőleg választása iránt tanácskozzanak.

Most, midőn az angol gabnatörvény királyi megerő-sítést nyert, a másfél millió quarter buza s 1,200,000 má-zsa liszt, melyek mindeddig ott veszteglének, be fognak An-gliába szállitattani. Sokan ugy vélekesznek, hogy e' hirtelen s tetemes bevétel csekély befolyással lesz a gabonaár-ra nézve, miutau e' conjuncturát már darab idő óta látták e-lőre és számításba is vették.

A portugál koronának 140 karatnyi nagy gyémántja, mellynél a francia koronáé csak 3/4 karattal nyom keves-bet, zálogul Párisba vándorolt egy ottani bankár kezébe. E' drágakő értéke 3 1/2 frankra becsültetik.

Paredes kormánya Mexicóban, a mexicói hadsereg által Taylor amerikai tábornok ellen szenvedett vereségek következtében állitólag egészen megbukott s a mexicói nép nyugalom s békére látszik hajlani.

Madridban jun. 23kán este a kormány nagy katonai rendszabályokat tettetett azon értesülésre, hogy ez éjszakán lázadás készül kitörni. Azonban minden nyugalomban ma-radt.

A canadai gyarmatparlament azon esetre, ha hogy a gabnabill keresztül menend, hallomás szerint elváltást ha-tározott az anyaországtól. A gabnabill törvényé lett, meg-látjuk, amott hányzakkal telik. Ez most még mohó jöven-dőlés legalább valószínűsíti hamarságra nézve.

Canova Magdolnáját, melyet Aguado bankár (az is-méretes spanyol Croesus) gyűjteményének árveretésekor Galiera herczeg 64 ezer frankon vett meg, ugyanez egy an-golnak 30 ezer frank nyereséggel adta el. Canova maga e' képszbrot Somariva grófnak 30 ezer frankon adta volt el, kinek halála után az főnemlített öszszegen Aguado ban-kár birtokába jutott.

Dániában új sajtótörvényt várnak, addig is némolly előleges könnyítések hozattak be.

Mint hallatszík, Poroszországba a nagy számu len-gyel foglyok irányában a mostaninál sokkal gyorsabb tör-vénykezési eljárást, nyilvánosság elve alatt szándékoznak behozni.

Sir Robert Peel, ha az irlandi kényszerbill keresztül nem megy, a parlamentet elosztatni szándékozik; csak Wel-lington herczeg fogott volna ez esetben kilépni.

Tahitiben 500 francia megtámadván a benszülőtte-ket, kik számra mintegy 2000en valának, 50 halott veszte-séggel és sok sebesültevel visszavonulni kényszerült.

56ik szám.

É R T E S Í T Ő.

1846.

A' cs. kir. duna-gőzhajózási első társaságféle kölcsönnek első sorshuzása.

Az cs. kir. dunagőzhajózási első társaság igazgatósága tudomásul teszi ezennel, hogy az 1845. april. 9kén közgyűlési határozatnál fogva sorshuzás után kijátszandó, 1842. martius 1jén kelt s 50 ezer ftnyi öszszes értékű, száz kötelezvény kihuzatása, két meghitelt jegyző felügyelése alatt folyó évi augusztus 18kán fog véghez menni.

A kihuzott kötelezvények számai maga idején közzé fognak tétetni, s a visszafizetés történi tizennégy nappal sorshuzás után, tehát f. évi september 1jén, ugyanazon s a még nem koratelt szelvények visszaadása mellett.

A kihuzott kötelezvényekért f. évi september 1jéttől, mint azon naptól fogva, midőn azok értékét fölvehetni, többé semmi kamat nem fiztetetik. — Bécs, julius 1jén 1846. —

Gőzhajózási hivatal. 3—3

Letartóztató-levél. Patke Eduárd nevezetű óras legény kikérvén maga vándorkönyvét a maros-vásárhelyi rendőrségtől, miután 60pengő forintot bizonyos irtól szép szín alatt kicsalt és felvett volna, a pénzzel tovább állott. — A nevezett Szász királyságból Döbeln nevű helységből származott kisedet termetű, szőke ábrázatu és haju. Kéretnek minden tisztt, törvényhatóságok, hogyha Patke Eduárd magát mutatná, tartóztassák le s erről tudósítsák hivatalosan a m. vásárhelyi Rendőrséget. Kelt M. Vászár-helyt 1846. junius 21kén Lázár János, rendőrigazgató. 3—3

† Lovak eladása. Több kettős, és négyes fogatu kocsi, Pesten a Sip-utczában, 365. szám alatt szabad kézből eladó. 1—2

Pályázati hirdetés.

Ő császári s apostoli királyi Felsége f. é. január 31ről kelt legfelsőbb határozatánál fogva legkegyelmesebben megengedni méltóztatott, hogy Erdélyben a kolosvári lye-cumnál egy új tanszék állitassék fel, mellyből az általánosan, ugy az általános, vala-mint a római katól. és protestánsoknál divatban levő honi egyházi jogtudomány is — elő-adandók lesznek; — ezen tanszékre nézve, mellyhez 700 p. ft fizetés jár — a pályázati határnap ezen tudományos egyetemnél is f. évi october 8ra tüzetett ki, mellyben a pá-lyázási kérdések deák nyelven lesznek kidolgozandók, mindazáltal a magyar nyelvnek tökéletes tudása kívántatik. — Kelt Pesten 1846ki julius 4én. V a r g a y K á r o l y egye-temi k. tanácsjegyző. 2—3

Az alsó szabolcsi vagyis dobi tiszaszabályozási-társulat. Minthogy nm. gróf Széchenyi István ur ő excaja az egész Tiszavölgyi szabályozás tárgyában f. é. augusztushó 3kán sz. kir. Debreczen városában közgyűlést tartatd. — az elintézendő tárgyak feletti előleges tanácskozás és adandó utasítás végett szinte sz. kir. Debreczen városában augusztus hó 2kán délelőtti 9 órakor a városházánál közzé gyűlést fog tartani, mellyre a társulatnak minden t. ez. tagjai ezennel il-lendően meghivatnak. — Pesten, 1846. junius 16án. Gróf Andrássy Gyula társulati elnök által. 3—3

† Eladó gyógyszer-tár. Egy mezővárosban hol az országos vásárokon kívül népes heti vásárok is tartatnak, egy minden kényelemmel ellátott jól jövedelmező gyógyszer-tár szabad kézből eladó. Bővebb utasítást ad pesti fűszerkereskedő Kochmeister Fridrik ur a „kék unikornisnál.“

Dunavizállás julius 13án: 8' 9" 9" az 0 fölött.